

openbaar ministerie
ministère public

Collège des procureurs généraux

College van Procureurs- generaal

Bruxelles, le 23 janvier 2020

Brussel, 23 januari 2020

**CIRCULAIRE N° 02/2020 DU
COLLÈGE DES PROCUREURS
GÉNÉRAUX PRÈS LES COURS
D'APPEL**

**OMZENDBRIEF NR. 02/2020 VAN
HET COLLEGE VAN
PROCUREURS-GENERAAL BIJ DE
HOVEN VAN BEROEP**

Monsieur le Procureur général,
Monsieur le Procureur fédéral,
Madame/Monsieur le Procureur du Roi,
Madame/Monsieur l'Auditeur du travail,

Mijnheer de Procureur-generaal,
Mijnheer de Federale Procureur,
Mevrouw/Mijnheer de Procureur des
Konings,
Mevrouw/Mijnheer de Arbeidsauditeur,

OBJECT: La privation de liberté, les possibilités de pénétrer dans le domicile en vue d'arrêter un suspect, un inculpé ou une personne condamnée et le temps pendant lequel il ne peut être procédé à des perquisitions, visites domiciliaires ou privations de liberté

BETREFT: De vrijheidsbeneming, de mogelijkheden tot het betreden van de woning ter aanhouding van een verdachte, inverdenkinggestelde of veroordeelde persoon en de tijd gedurende welke geen opsporing ten huize, huiszoeking of vrijheidsbeneming mag worden verricht

Service d'appui du ministère public
Boulevard de Waterloo 76 - 1000 Bruxelles
Tél. : 02/557.42.00
e-mail : sdaomp@just.fgov.be

Steundienst van het Openbaar Ministerie
Waterloolaan 76 - 1000 Brussel
Tel.: 02/557.42.00
e-mail: sdaomp@just.fgov.be

Bruxelles, le 23 janvier 2020

Brussel, 23 januari 2020

Le procureur général près la cour d'appel à Gand, Président du Collège des procureurs généraux,

De procureur-generaal bij het hof van beroep te Gent, Voorzitter van het College van Procureurs-generaal,

Erwin DERNICOURT

Le procureur général près la cour d'appel à Bruxelles,

De procureur-generaal bij het hof van beroep te Brussel,

Johan DELMULLE

Le procureur général près la cour d'appel à Mons,

De procureur-generaal bij het hof van beroep te Bergen,

Ignacio de la SERNA

Le procureur général près la cour d'appel à Anvers,

De procureur-generaal bij het hof van beroep te Antwerpen,

Patrick VANDENBRUWAENE

Le procureur général près la cour d'appel à Liège,

De procureur-generaal bij het hof van beroep te Luik,

Christian DE VALKENEER

COL 02/2020 – Over de vrijheidsbeneming, de mogelijkheden tot het betreden van de woning ter aanhouding van een verdachte, inverdenkinggestelde of veroordeelde persoon en de tijd gedurende welke geen opsporing ten huize, huiszoeking of vrijheidsbeneming mag worden verricht

SYNTHESE

Naar aanleiding van vragen van het Vast Comité P “over de bevoegdheden en mogelijkheden van de politiediensten met betrekking tot de uitvoering van hetzij een vattingsbevel, hetzij een beschikking tot gevangenneming, hetzij een bevel tot medebrenging of aanhouding” vaardigde het college van procureurs-generaal de omzendbrief COL 11/2011 met daaraan gehecht een leidraad dienend bij het oplossen van problemen op het terrein.

De ondervermelde wetten hebben echter fundamentele wijzigingen aangebracht en vooral een vollediger wettelijke omkadering aangereikt. Uit recente vragen vanwege politiediensten blijkt de nood om de huidige wettelijke regeling toe te lichten.

De wet van 27 april 2016 wijzigde de wet van 7 juni 1969 en voegde een onderscheid in inzake enerzijds opsporing ten huize of huiszoeking, en anderzijds “aanhouding”. De in de wet van 7 juni 1969 gebruikte term “aanhouding” werd door de wet van 31 oktober 2017 telkens vervangen door het woord “vrijheidsbeneming”. De vervanging door de generieke term “vrijheidsbeneming” was nodig aangezien in artikel 2 van de wet van 7 juni 1969 wordt verwezen naar allerlei vrijheidsbenemende titels die betrekking hebben op de arrestatie of de aanhouding in het raam van een gerechtelijk onderzoek, of tijdens de fase van de berechting ten gronde. De term vrijheidsbeneming kadert dus in de wet betreffende de voorlopige hechtenis.

Daar waar vroeger twijfel kon bestaan omtrent de mogelijkheid om met bepaalde hechtenistitels een huis 's nachts te mogen betreden – dus tussen negen uur 's avonds en vijf uur 's morgens – bepaalt de wet nu expliciet wanneer en in welke omstandigheden dit mogelijk is en het algemeen verbod op nachtelijke betreding niet geldt.

De wetgever gaf echter bij gelegenheid van de voormelde wetswijzigingen geen aandacht aan de problematiek van gevangenneming in het raam van strafuitvoering. De wet van 5 mei 2019 houdende diverse bepalingen bevat weliswaar een hoofdstuk dat betrekking heeft op de opsporing van personen die zich onttrokken hebben aan de uitvoering van hoofdgevangenisstraffen, opsluiting of interneringen, en de bijzondere onderzoeksmethoden en -handelingen die in dat raam mogen gesteld worden. Op het aspect van de effectieve gevangenneming in het raam van strafuitvoering werd niet dieper ingegaan.

Om die reden wordt in de omzendbrief een overzicht gegeven van de toe te passen grondwettelijke en wettelijke bepalingen en wordt het aspect van de gevangenneming in het raam van de strafuitvoering nader belicht. De omzendbrief bevat dwingende richtlijnen wat

betreft de nachtelijke betreding van een woning met het oog op strafuitvoering, en wat betreft de betreding van de woning van een derde met het oog op uitvoering van een titel van voorlopige hechtenis of van strafuitvoering.

**OMZENDBRIEF COL 02/2020 OVER DE
VRIJHEIDSBENEMING, DE MOGELIJKHEDEN
TOT HET BETREDEN VAN DE WONING TER
AANHOUDING VAN EEN VERDACHTE,
INVERDENKINGGESTELDE OF
VEROORDEELDE PERSOON EN DE TIJD
GEDURENDE WELKE GEEN OPSPORING TEN
HUIZE, HUISZOEKING OF
VRIJHEIDSBENEMING MAG WORDEN
VERRICHT**

**RICHTLIJNEN VAN HET COLLEGE VAN
PROCUREURS-GENERAAL**

BETREFT:

- De vrijheidsbeneming
- De mogelijkheden tot het betreden van de woning ter aanhouding van een verdachte, inverdenkinggestelde of veroordeelde persoon
- De tijd gedurende welke geen opsporing ten huize, huiszoeking of aanhouding mag worden verricht

WETTELIJK KADER

- o De wet van 7 juni 1969 tot vaststelling van de tijd gedurende welke geen opsporing ten huize, huiszoeking of vrijheidsbeneming mag worden verricht
- o De wet van 27 april 2016 inzake aanvullende maatregelen ter bestrijding van terrorisme¹
- o De wet van 31 oktober 2017 tot wijziging van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis, de wet van 7 juni 1969 tot vaststelling van de tijd gedurende welke geen opsporing ten huize, huiszoeking of vrijheidsbeneming mag worden verricht, de wet van 5 augustus 1992 op het politieambt en de wet van 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

I. SAMENVATTING

A. OPSPORING EN HUISZOEKING

Geen opsporing of huiszoeking mag in een voor het publiek niet toegankelijke plaats worden verricht vóór vijf uur 's morgens en na negen uur 's avonds.

Het verbod op opsporing of huiszoeking na negen uur 's avonds en vóór vijf uur 's morgens vindt **geen toepassing**:

¹ De wet van 27 april 2016 inzake aanvullende maatregelen ter bestrijding van terrorisme (*B.S. 9 mei 2016*).

- 1° wanneer een bijzondere wetsbepaling de opsporing of de huiszoeking 's nachts toelaat;
- 2° wanneer een magistraat of een officier van gerechtelijke politie zich tot vaststelling op heterdaad van een misdaad of wanbedrijf ter plaatse begeeft;
- 3° in geval van verzoek of toestemming (die schriftelijk en voorafgaand aan de opsporing of huiszoeking moet gebeuren):
  - van de persoon die het werkelijk genot heeft van de plaats
  - procureur des Konings verzocht wordt het misdrijf vast te stellen door:
    - 1° het hoofd van dat huis;
    - 2° het slachtoffer van het strafbaar feit, wanneer dat strafbaar feit genoemd wordt in de artikelen 398 tot 405 van het Strafwetboek en de vermoedelijke pleger van het strafbaar feit de echtgenoot van het slachtoffer is of de persoon met wie hij of zij samenleeft en een duurzame affectieve en seksuele relatie heeft;
- 4° in geval van oproep vanuit die plaats;
- 5° in geval van brand of overstroming;
- 6° wanneer de opsporing ten huize of huiszoeking betrekking heeft op een misdrijf bedoeld in:
  - Boek II, titel Iter, van het Strafwetboek, of;
  - Boek II, titel VI, Hoofdstuk I, van hetzelfde Wetboek², wanneer er ernstige aanwijzingen zijn dat er vuurwapens, explosieven, kernwapens, biologische of chemische wapens, of schadelijke of gevaarlijke stoffen waardoor bij ontsnapping mensenlevens in gevaar kunnen worden gebracht, kunnen worden aangetroffen.

B. VRIJHEIDSBENEMING – VOORLOPIGE HECHTENIS

De term “vrijheidsbeneming” heeft geen betrekking op de strafuitvoering.

Algemene regel

Geen vrijheidsbeneming ten gevolge van:

- een bevel tot medebrenging,
- een bevel tot vrijheidsbeneming,
- een bevel tot vrijheidsbeneming bij verstek,
- of een bevel tot een onmiddellijke vrijheidsbeneming.

in de zin van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

mag in een voor het publiek niet toegankelijke plaats worden verricht vóór vijf uur 's morgens en na negen uur 's avonds.

Hetzelfde geldt voor een vrijheidsbeneming op het Belgische grondgebied op basis van de wet van 19 december 2003 betreffende het **Europees aanhoudingsbevel** of op basis van een **regel van internationaal verdrags- of gewoonterecht** waardoor België gebonden is.

Uitzonderingen op het verbod van betreding na negen uur 's avonds en vóór vijf uur 's morgens

Het verbod vindt geen toepassing:

² Titel VI, Hoofdstuk I van Boek II Sw. betreft de vereniging met het oogmerk om een aanslag te plegen op personen of op eigendommen en de criminele organisatie (art. 322 – 326 Sw.).

- 1° wanneer een bijzondere wetsbepaling deze vrijheidsbeneming 's nachts toelaat;
- 2° wanneer een magistraat of een officier van gerechtelijke politie zich bij of na de vaststelling op heterdaad van een misdad of wanbedrijf ter plaatse bevindt;
- 3° in geval van verzoek of toestemming (die schriftelijk en voorafgaand aan de opsporing of huiszoeking moet gebeuren)
  - o van de persoon die het werkelijk genot heeft van de plaats
  - o de procureur des Konings verzocht wordt het misdrijf vast te stellen door:
    - 1°het hoofd van dat huis;
    - 2°het slachtoffer van het strafbaar feit, wanneer dat strafbaar feit genoemd wordt in de artikelen 398 tot 405 van het Strafwetboek en de vermoedelijke pleger van het strafbaar feit de echtgenoot van het slachtoffer is of de persoon met wie hij of zij samenleeft en een duurzame affectieve en seksuele relatie heeft;
- 4° in geval van oproep vanuit die plaats;
- 5° wanneer de vrijheidsbeneming betrekking heeft op een misdrijf bedoeld in:
  - Boek II, titel Iter, van het Strafwetboek, of;
  - Boek II, titel VI, hoofdstuk I, van hetzelfde Wetboek³, wanneer er ernstige aanwijzingen zijn dat er vuurwapens, explosieven, kernwapens, biologische of chemische wapens, of schadelijke of gevaarlijke stoffen waardoor bij ontsnapping mensenlevens in gevaar kunnen worden gebracht, kunnen worden aangetroffen⁴.

C. STRAFUITVOERING – RICHTLIJN VAN HET COLLEGE VAN PROCUREURS-GENERAAL

Het nachtelijk binnendringen is in elk geval toegelaten indien er sprake is van veroordelingen wegens misdrijven voorzien in:

- boek II, titel Iter, van het Strafwetboek, of;
- boek II, titel VI, Hoofdstuk I, van hetzelfde Wetboek⁵, wanneer er ernstige aanwijzingen zijn dat er vuurwapens, explosieven, kernwapens, biologische of chemische wapens, of schadelijke of gevaarlijke stoffen waardoor bij ontsnapping mensenlevens in gevaar kunnen worden gebracht, kunnen worden aangetroffen.

Het nachtelijk (tussen 21 uur 's avonds en 5 uur 's morgens) binnendringen in een woning ter fine van strafuitvoering is eveneens mogelijk ingeval er ernstige aanwijzingen zijn van mogelijk gewelddadig of gewapend verzet in hoofde van de voor strafuitvoering gezochte persoon of diens entourage, en er geen andere mogelijkheid voorhanden lijkt om de straf te kunnen uitvoeren.

Ingeval de nood bestaat om een woning te betreden tijdens de nacht zal steeds voorafgaand overlegd worden met de procureur des Konings.

³ Zie de toelichting gegeven bij het hoofdstuk betreffende de opsporing ten huize en de huiszoeking.

⁴ Titel VI, Hoofdstuk I van Boek II Sw. betreft de vereniging met het oogmerk om een aanslag te plegen op personen of op eigendommen en de criminele organisatie (art. 322 – 326 Sw.).

⁵ Titel VI, Hoofdstuk I van Boek II Sw. betreft de vereniging met het oogmerk om een aanslag te plegen op personen of op eigendommen en de criminele organisatie (art. 322 – 326 Sw.).

D. UITVOERING VAN EEN TITEL VAN VOORLOPIGE HECHTENIS OF STRAFUITVOERING IN DE WONING VAN EEN DERDE – RICHTLIJN VAN HET COLLEGE VAN PROCUREURS-GENERAAL

De magistraat die opdracht geeft tot uitvoering van een titel van vrijheidsbeneming in de woning van een derde – ongeacht of deze titel de voorlopige hechtenis dan wel de strafuitvoering tot voorwerp heeft – dient de plaats van uitvoering precies aan te duiden op de titel of in zijn opdracht.

II. GRONDIGE UITEENZETTING

1. INLEIDING

Naar aanleiding van vragen van het Vast Comité P *“over de bevoegdheden en mogelijkheden van de politiediensten met betrekking tot de uitvoering van hetzij een vattingsbevel, hetzij een beschikking tot gevangenneming, hetzij een bevel tot medebrenging of aanhouding”* vaardigde het college van procureurs-generaal de omzendbrief COL 11/2011 met daaraan gehecht een leidraad dienend bij het oplossen van problemen op het terrein.

De bovenvermelde wetten hebben echter fundamentele wijzigingen aangebracht en vooral een vollediger wettelijke omkadering aangereikt. Uit recente vragen vanwege politiediensten blijkt de nood om de huidige wettelijke regeling toe te lichten.

De wet van 27 april 2016 wijzigde de wet van 7 juni 1969 en voegde een onderscheid in inzake enerzijds opsporing ten huize of huiszoeking, en anderzijds “aanhouding”. De in de wet van 7 juni 1969 gebruikte term “aanhouding” werd door de wet van 31 oktober 2017 telkens vervangen door het woord “vrijheidsbeneming”. De vervanging door de generieke term “vrijheidsbeneming” was nodig aangezien in artikel 2 van de wet van 7 juni 1969 wordt verwezen naar allerlei vrijheidsbenemende titels die betrekking hebben op de arrestatie of de aanhouding in het raam van een gerechtelijk onderzoek, of tijdens de fase van de berechting ten gronde⁶. De term vrijheidsbeneming kadert dus in de wet betreffende de voorlopige hechtenis.

Daar waar vroeger twijfel kon bestaan omtrent de mogelijkheid om met bepaalde hechtenistitels een huis 's nachts te mogen betreden – dus tussen negen uur 's avonds en vijf uur 's morgens – bepaalt de wet nu expliciet wanneer en in welke omstandigheden dit mogelijk is en het algemeen verbod op nachtelijke betreding niet geldt.

De wetgever gaf echter bij gelegenheid van de voormelde wetswijzigingen geen aandacht aan de problematiek van gevangenneming in het raam van strafuitvoering. De wet van 5 mei 2019 houdende diverse bepalingen⁷ bevat weliswaar een hoofdstuk dat betrekking heeft op de opsporing van personen die zich onttrokken hebben aan de uitvoering van hoofdgevangenisstraffen, opsluiting of interneringen, en de bijzondere onderzoeksmethoden en -handelingen die in dat raam mogen gesteld worden. Op het

⁶ DOC 54 2612/003, Amendementen p. 5, wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis wat de termijn betreft.

⁷ Wet van 5 mei 2019 houdende diverse bepalingen in strafzaken en inzake erediensdiensten, en tot wijziging van de wet van 28 mei 2002 betreffende de euthanasie en van het Sociaal Strafwetboek (*B.S. 24 mei 2019*), art. 57 e.v.

aspect van de effectieve gevangenneming in het raam van strafuitvoering werd niet dieper ingegaan.

Om die reden wordt in onderhavige omzendbrief een overzicht gegeven van de toe te passen grondwettelijke en wettelijke bepalingen en wordt het aspect van de gevangenneming in het raam van de strafuitvoering nader belicht.

2. OPSPORING TEN HUIZE OF HUISZOEKING

Algemene regel

Vaststelling van de tijd gedurende welke geen opsporing ten huize, of huiszoeking mag worden verricht (artikel 1, tweede lid van de wet van 7 juni 1969): geen opsporing of huiszoeking mag in een voor het publiek niet toegankelijke plaats worden verricht vóór vijf uur 's morgens en na negen uur 's avonds. Deze regel blijft de algemene regel die van toepassing is behoudens wettelijke uitzonderingen.

Oorspronkelijke uitzonderingen op het verbod van betreding vóór vijf uur 's morgens en na negen uur 's avonds

Het verbod op opsporing of huiszoeking vóór vijf uur 's morgens en na negen uur 's avonds vindt **geen toepassing**:

1°

wanneer een bijzondere wetsbepaling de opsporing of de huiszoeking 's nachts toelaat;

Bijvoorbeeld:

- **Artikel 27 van de wet van 5 augustus 1992 op het politieambt (wanneer het leven of de fysieke integriteit van personen ernstig en onmiddellijk bedreigd wordt, op verzoek of mits toestemming van de persoon die het werkelijk genot van de plaats heeft of indien deze persoon niet geschikt kan worden bereikt en er geen andere oplossing overblijft⁸).**
- **Artikel 6bis van de drugswet van 24 februari 1921: “De officieren van gerechtelijke politie en de ambtenaren of beambten, daartoe door de Koning aangewezen, mogen de apotheken, winkels en alle andere plaatsen bestemd voor de verkoop of de aflevering van de in deze wet genoemde stoffen, bezoeken, gedurende de uren dat zij voor het publiek toegankelijk zijn. Gedurende dezelfde uren mogen zij ook de**

⁸ Uittreksel art. 27 wet politieambt:

Onverminderd de bepalingen betreffende de noodplanning, kunnen de politieambtenaren, bij het uitoefenen van hun opdrachten van bestuurlijke politie, bij ernstig en nakend gevaar voor rampen, onheil of schadegevallen of wanneer het leven of de lichamelijke integriteit van personen ernstig wordt bedreigd, zowel 's nachts als overdag gebouwen, bijgebouwen en vervoermiddelen doorzoeken in elk van de volgende gevallen: 1° op verzoek van de persoon die het werkelijk genot heeft van een niet voor het publiek toegankelijke plaats of mits de toestemming van die persoon; 2° wanneer het hun op die plaats gemelde gevaar een uitermate ernstig en ophanden zijnde karakter vertoont dat het leven of de lichamelijke integriteit van personen bedreigt en op geen andere wijze kan worden afgewend; 3 Bij het vervullen van de opdrachten van bestuurlijke politie, kunnen de politieambtenaren in geval van ernstig en nakend gevaar, eveneens onbebouwde zones doorzoeken. Het in dit artikel bedoelde doorzoeken mag slechts geschieden om personen op te sporen die in gevaar verkeren of om de oorzaak van het gevaar op te sporen en, in voorkomend geval, te verhelpen.

depots bezoeken die bij de in het vorige lid bedoelde plaatsen aansluiten, zelfs wanneer die depots voor het publiek niet toegankelijk zijn. Zij mogen te allen tijde de lokalen bezoeken welke dienen voor het vervaardigen, bereiden, bewaren of opslaan van die stoffen. Hetzelfde geldt voor de lokalen waarin de in artikel 2bis, § 1, bedoelde stoffen in aanwezigheid van minderjarigen worden gebruikt”.

2°

wanneer een magistraat of een officier van gerechtelijke politie zich tot vaststelling op heterdaad van een misdaad of wanbedrijf ter plaatse begeeft;

3°

in geval van verzoek of toestemming van de persoon die het werkelijk genot heeft van de plaats of de persoon bedoeld in artikel 46, 2° van het Wetboek van Strafvordering.

Ter herinnering: art. 46 Sv. bepaalt dat de bevoegdheden aan de procureur des Konings toegekend voor de gevallen van ontdekking op heterdaad, ook bestaan in alle gevallen waarin een misdaad of een wanbedrijf, zelfs al is het niet op heterdaad ontdekt, gepleegd is binnen een huis, en de procureur des Konings verzocht wordt het misdrijf vast te stellen door:

1° het hoofd van dat huis;

2° het slachtoffer van het strafbaar feit, wanneer dat strafbaar feit genoemd wordt in de artikelen 398 tot 405 van het Strafwetboek en de vermoedelijke pleger van het strafbaar feit de echtgenoot van het slachtoffer is of de persoon met wie hij of zij samenleeft en een duurzame affectieve en seksuele relatie heeft.

4°

in geval van oproep vanuit die plaats;

5°

in geval van brand of overstroming;

Uitzondering met betrekking tot bijzonder ernstige misdrijven of gevaarsituaties

Aan de eerste vijf uitzonderingen werd door de wet van 27 april 2016 inzake aanvullende maatregelen ter bestrijding van terrorisme een 6° toegevoegd⁹, namelijk:

6°

wanneer de opsporing ten huize of huiszoeking betrekking heeft op een misdrijf bedoeld in:

—

boek II, titel I ter, van het Strafwetboek, of;

—

boek II, titel VI, Hoofdstuk I, van hetzelfde Wetboek¹⁰, wanneer er ernstige aanwijzingen zijn dat er vuurwapens, explosieven, kernwapens, biologische of chemische wapens, of schadelijke of gevaarlijke stoffen waardoor bij ontsnapping mensenlevens in gevaar kunnen worden gebracht, kunnen worden aangetroffen.

⁹ Artikel 3 van de wet van 27 april 2016.

¹⁰ Titel VI, Hoofdstuk I van Boek II Sw. betreft de vereniging met het oogmerk om een aanslag te plegen op personen of op eigendommen en de criminele organisatie (art. 322 – 326 Sw.).

In verband met deze uitzondering op het verbod van nachtelijke betreding van een woning stelde de wetgever¹¹: *“Dergelijke misdrijven zijn meestal in die mate voorbereid en georganiseerd dat een snelle interventie ten allen tijde noodzakelijk is om de aanwijzingen voor dergelijke strafbare feiten te verzamelen. Bovendien gaan de verdachten bij de uitvoering van dergelijke feiten maar ook bij het verhullen ervan nadien, ook zeer vaak georganiseerd en zeer snel te werk. Het is daarom noodzakelijk dat meteen gefocust en geageerd kan worden op dergelijke feiten, rekening houdend met de tactiek en de strategie waarover de gerechtelijke autoriteiten ook dadelijk moeten beslissen. Een bijzondere motivering opleggen aan de onderzoeksrechter is contraproductief voor het onderzoek en niet disproportioneel in het licht van de ernst der feiten en de manier van modus operandi gehanteerd door de daders.*

Daarnaast moet er bij dat soort feiten, gelet op de ernst en de aard, ook meteen voor gezorgd worden dat de interventiediensten op het terrein, maar ook burgers in de nabije omgeving maximaal kunnen beschermd worden. Het voorbeeld van de opsporing van sociale misdrijven dat de Raad van State aangeeft m.b.t. de sociaal inspecteurs die in het kader van het Sociaal Strafwetboek ook 's nachts kunnen optreden mits motivering van de rechter, is van een andere orde dan de misdrijven die hier worden bedoeld”.

3. VRIJHEIDSBENEMING – VOORLOPIGE HECHTENIS

a. Ratio legis

De vervanging van artikel 2 van de wet van 7 juni 1969 door voornoemde wet van 27 april 2016 is het gevolg van het advies van de Raad van State. Het aanvankelijk ontwerp voegde de vrijheidsbeneming toe aan het artikel betreffende de huiszoeking en de opsporing ten huize¹². De Raad van State merkte hetgeen volgt op ¹³:*“Opdat er sprake zou zijn van een rechtmatige vrijheidsbeneming in voor het publiek niet-toegankelijk plaatsen, moet er een wettelijke grondslag zijn voor de aanhoudingsbevoegdheid en moeten de politiediensten rechtmatig de plaats betreden hebben. Wat dat laatste betreft behoort een onderscheid te worden gemaakt tussen enerzijds een opsporing of huiszoeking waar vervolgens een vrijheidsbeneming plaatsvindt en anderzijds de vrijheidsbeneming (met opdracht of titel) waarvoor het gerechtigd is een private woning te betreden¹⁴. Tot slot moeten de uitzonderingen op het nachtelijk verbod specifiek worden omschreven, enerzijds voor opsporing of huiszoeking, anderzijds voor het betreden van een voor het publiek niet toegankelijke plaats om een opdracht of titel tot vrijheidsbeneming uit te voeren.*

Ten minste is het noodzakelijk de hypothese van vrijheidsbeneming in een afzonderlijk artikel op te nemen¹⁵, de definitie ervan duidelijker te omschrijven, zowel de geboden bescherming als de uitzonderingen daarop specifiek voor vrijheidsbeneming te bepalen en in de memorie van toelichting de draagwijdte van deze regeling voor de belangrijkste situaties van vrijheidsbenemingen te verduidelijken.”

Ingevolge deze opmerking werd de tekst van het wetsontwerp gewijzigd en werd de betreding van een voor het publiek niet toegankelijke plaats met een titel van vrijheidsbeneming in een afzonderlijk artikel opgenomen. Voor de uitvoering van de verder

¹¹ DOC 54 1727/001, p. 6.

¹² DOC 54 1727/001, p. 36.

¹³ DOC 54 1727/001, p. 114.

¹⁴ Eigen onderstreping.

¹⁵ Eigen onderstreping.

opgesomde titels van vrijheidsbeneming is de overheid – de politiediensten – bijgevolg gerechtigd deze plaats te betreden. Een huiszoekingsbevel is dus niet nodig voor zover men zich strikt beperkt tot wat nodig is voor het uitvoeren van de vrijheidsbeneming. Thans bepaalt de wet ook expliciet in welke bijzondere omstandigheden de private plaats binnen de verboden uren – dus na 9 uur 's avonds en vóór 5 uur 's morgens – voor een vrijheidsbeneming mag betreden worden.

Gewapend met de titel van vrijheidsbeneming waarover verder sprake kan de politiedienst een private woning betreden, maar het geniet ook de aanbeveling dat de bevoegde magistraat de plaats van uitvoering zou aanduiden indien het de woning van een derde betreft. Daarover verder meer.

b. Begrip “vrijheidsbeneming” heeft geen betrekking op strafuitvoering

Het begrip vrijheidsbeneming dat bij de wet van 31 oktober 2017 in de wet van 7 juni 1969 werd ingevoegd moet echter verduidelijkt worden want het heeft geen betrekking op strafuitvoering.

De wet van 27 april 2016 breidde de scope van de artikelen 2 e 3 van de wet van 7 juni 1969 uit tot aanhouding. De memorie van toelichting stelt duidelijk¹⁶: *“In de wet wordt nu uitdrukkelijk bepaald dat, behoudens uitzonderingen, de aanhouding van personen ook onderworpen is aan het nachtelijk verbod van negen uur 's avonds tot vijf uur 's morgens. De rechtspraak en de rechtsleer pasten de regels van de vrijheidsbeneming reeds toe naar analogie met de opsporing ten huize en met de huiszoeking (zie: Omzendbrief nr. COL 11/2011 d.d. 23 november 2011 van het College van procureurs-generaal m.b.t. de vrijheidsbeneming en mogelijkheden tot het betreden van de private woning ter aanhouding van een verdachte, in verdenkinggestelde of veroordeelde persoon en M.A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Brugge, La Charte, 2014, 446-447). Met de aanvulling voor de aanhoudingen in dit artikel wordt nu rechtszekerheid geschapen”*. ....

“Omwille van de rechtszekerheid worden nu de verschillende aanhoudingen en vrijheidsbenemingen in het wetsartikel opgesomd. Het betreft de gerechtelijke aanhoudingen in de zin van de Wet Voorlopige hechtenis of deze op basis van een Europees aanhoudingsbevel – of een daarmee gelijkgestelde signalering – in de zin van de Wet van 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de Schengen Uitvoeringsovereenkomst van 19 juni 1990 of voor de aanhouding op basis van een buitenlands verzoek tot voorlopige aanhouding ter fine van uitlevering – of een daarmee gelijkgesteld Interpol Red Notice signalering – hetzij op basis van het uitleveringsverzoek alsmede ter uitvoering van de toegestane uitlevering”.

De memorie van toelichting van de wet van 27 april 2016 preciseert dat het niet de vrijheidsbenemingen op grond van een uitvoerbaar vonnis of arrest houdende veroordeling tot een vrijheidsstraf betreft.

De wet van 31 oktober 2017 wijzigde de term aanhouding door de generieke term “vrijheidsbeneming”. In de amendementen die aan de grondslag liggen van deze wetwijziging werd gesteld dat dit nodig was omdat het bevel dat werd vermeld in artikel 2 van de wet van 7 juni 1969 in functie van de modaliteit van het bevel of het tijdstip van uitvoering van het bevel, een arrestatie of een aanhouding kan betreffen. Bovendien werd bij die wetwijziging expliciet verwezen naar de wijziging van artikel

¹⁶ DOC 54 1727/001, memorie van toelichting, p. 6 – 7.

12 van de grondwet: ‘Gelet op de bij amendering van dit wetsvoorstel ingevoerd terminologisch onderscheid, volgend op de grondwetswijziging, is het gepast dit ook in de wet te verduidelijken¹⁷’.

Artikel 12 van de Grondwet zoals gewijzigd bij de wet van 24 oktober 2017 stelt dat, behalve bij ontdekking op heterdaad, niemand kan worden aangehouden dan krachtens een met redenen omkleed bevel van de rechter dat uiterlijk binnen achtenveertig uren te rekenen van de vrijheidsberoving moet worden betekend en enkel tot voorlopige inhechtenisneming kan strekken. Artikel 2 van de wet van 7 juni 1969 somt de titels op van voorlopige hechtenis in de zin van de wet van 20 juli 1990 (zie verder). De daar gebruikte term vrijheidsbeneming heeft bijgevolg geen betrekking op strafuitvoering. Wat strafuitvoering betreft is bijgevolg nog steeds in hoofdorde te verwijzen naar artikel 40 van de Grondwet. Dit wordt verder uitgewerkt.

Wat de vrijheidsbeneming betreft in het raam van een uitleveringsprocedure of een Europees aanhoudingsbevel wordt geen onderscheid gemaakt of het gaat om een vervolgings- dan wel een executie-uitlevering of –overlevering

- c. Vaststelling van de tijd gedurende welke geen vrijheidsbeneming mag worden verricht – artikel 2 van de wet van 7 juni 1969 zoals vervangen door de wet van 27 april 2016 en gewijzigd door de wet van 31 oktober 2017**

Algemene regel

Geen vrijheidsbeneming ten gevolge van:

- een bevel tot medebrenging,
- een bevel tot vrijheidsbeneming,
- een bevel tot vrijheidsbeneming bij verstek,
- of een bevel tot een onmiddellijke vrijheidsbeneming.

in de zin van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

mag in een voor het publiek niet toegankelijke plaats worden verricht vóór vijf uur 's morgens en na negen uur 's avonds.

Hetzelfde geldt voor een vrijheidsbeneming op het Belgische grondgebied op basis van de wet van 19 december 2003 betreffende het **Europees aanhoudingsbevel** of op basis van een **regel van internationaal verdrags- of gewonterecht** waardoor België gebonden is.

Uitzonderingen op het verbod van betreding vóór vijf uur 's morgens en na negen uur 's avonds

Het verbod vindt geen toepassing:

1°

wanneer een bijzondere wetsbepaling deze vrijheidsbeneming 's nachts toelaat;
Voorbeeld: zie boven

2°

wanneer een magistraat of een officier van gerechtelijke politie zich bij of na de vaststelling op heterdaad van een misdad of wanbedrijf ter plaatse bevindt;

¹⁷ DOC 54 2612/003, amendementen 4 en 5, p. 5 en 6.

3°

in geval van verzoek of toestemming van de persoon die het werkelijk genot heeft van de plaats of de persoon bedoeld in artikel 46, 2°, van het Wetboek van Strafvordering; toelichting zie boven;

4°

in geval van oproep vanuit die plaats¹⁸;

5°

wanneer de vrijheidsbeneming betrekking heeft op een misdrijf bedoeld in:

–

boek II, titel Iter, van het Strafwetboek, of;

–

boek II, titel VI, hoofdstuk I, van hetzelfde Wetboek¹⁹, wanneer er ernstige aanwijzingen zijn dat er vuurwapens, explosieven, kernwapens, biologische of chemische wapens, of schadelijke of gevaarlijke stoffen waardoor bij ontsnapping mensenlevens in gevaar kunnen worden gebracht, kunnen worden aangetroffen²⁰.

4. DE TENUITVOERLEGGING VAN DE VONNISSEN

a. Artikel 40 van de Grondwet en uitvoeringsbepalingen

Gelet op hetgeen voorafgaat is wat de strafuitvoering betreft in hoofddorde te verwijzen naar artikel 40 van de Grondwet.

De vraag werd gesteld welk principe nu precies voorrang heeft, namelijk het principe van de onschendbaarheid van de woning (artikel 15 van de Grondwet) of het principe van de tenuitvoerlegging van de vonnissen (artikel 40 van de Grondwet). De wetgever heeft hier geen rechtstreeks antwoord op gegeven.

Artikel 40 van de Grondwet stelt het volgende: “De rechterlijke macht wordt uitgeoefend door de hoven en rechtbanken. De arresten en vonnissen worden in naam des Konings ten uitvoer gelegd”.

Dit artikel moet in combinatie gelezen worden met de tekst van het formulier van tenuitvoerlegging van de arresten, vonnissen, beschikkingen, rechterlijke bevelen of akten die dadelijke tenuitvoerlegging medebrengen bepaald bij koninklijk besluit van 21 juli 2013: “Het formulier van tenuitvoerlegging van de arresten en vonnissen der hoven en rechtbanken, van de beschikkingen, de rechterlijke bevelen en van alle akten die dadelijke tenuitvoerlegging medebrengen, zal, tijdens de duur van Onze regering, luiden als volgt:

Wij, Filip I, Koning der Belgen²¹,

Aan allen die nu zijn en hierna wezen zullen, doen te weten:

Lasten en bevelen dat alle daartoe gevorderde gerechtsdeurwaarders dit arrest, dit vonnis, deze beschikking, dit bevel of deze akte ten uitvoer zullen leggen;

¹⁸ Er wordt op gewezen dat de afwijkingsgronden voorzien onder artikel 1 licht verschillen van deze omschreven onder artikel 2 dat de omstandigheid van brand of overstroming niet voorziet.

¹⁹ Zie de toelichting gegeven bij het hoofdstuk betreffende de opsporing ten huize en de huiszoeking.

²⁰ Titel VI, Hoofdstuk I van Boek II Sw. betreft de vereniging met het oogmerk om een aanslag te plegen op personen of op eigendommen en de criminele organisatie (art. 322 – 326 Sw.).

²¹ Belgisch Staatsblad van 21 juli 2013.

Dat Onze procureurs-generaal en Onze procureurs des Konings bij de rechtbanken van eerste aanleg daaraan de hand zullen houden en dat alle bevelhebbers en officieren van de openbare macht daartoe de sterke hand zullen bieden wanneer dit wettelijk van hen gevorderd wordt;

Ten blijke waarvan dit arrest, dit vonnis, deze beschikking, dit bevel of deze akte is ondertekend en gezegeld met het zegel van het hof, de rechtbank of de notaris.”

Hieruit volgt meer bepaald dat krachtens de door de Grondwet geregelde federale uitvoerende macht, de openbare macht medewerking moet verlenen aan de tenuitvoerlegging van de vonnissen en arresten. Het recent ingevoegde artikel 520bis § 1 Sv.²² bevestigt deze regel en bepaalt dat de opsporing van personen die zich onttrokken hebben aan de uitvoering van hoofdgevangenisstraffen, opsluitingen of interneringen wordt gevoerd onder het gezag en de leiding van de magistraat van het openbaar ministerie dat bevoegd is voor de uitvoering van de in gezag of kracht van gewijsde gegane veroordeling.

Artikel 40 van de Grondwet is dus op zich een grondwettelijke uitzondering op het principe van de onschendbaarheid van de woning, in de mate waarin de tenuitvoerlegging van een “arrest of vonnis” zou impliceren dat het noodzakelijk zou zijn een woning te betreden.

De situatie waarbij de politie een woning betreedt om een veroordeelde te vatten, is vergelijkbaar met deze van een gerechtsdeurwaarder die een woning betreedt om bijvoorbeeld goederen in beslag te nemen teneinde een burgerlijk vonnis ten uitvoer te leggen, of om een huis te doen afbreken t.g.v. van een vonnis waarbij een dergelijke afbraak bevolen werd (vb. omdat er geen bouwvergunning afgeleverd was). De gerechtsdeurwaarder heeft hiervoor geen huiszoekingsbevel nodig (dat hij overigens toch niet zou krijgen, aangezien deze situatie niet aan de wettelijke criteria beantwoordt) noch een specifiek bevel om de woning te betreden. De gerechtsdeurwaarders treden op met het oog op tenuitvoerlegging van een rechterlijke beslissing (op basis van artikel 40 van de Grondwet) en in deze hypothese stopt de woning met onschendbaar te zijn.

De politieagent die de woning betreedt teneinde een veroordeelde te vatten kan niet buigen op de wet van 7 juni 1969 zoals vervangen door de wet van 27 april 2016 en gewijzigd door de wet van 31 oktober 2017. Toch zal hij de woning mogen betreden mits hij drager is van een uitvoerbaar vonnis of arrest waarbij een vrijheidsbenemende straf werd opgelegd.

In strafzaken werd eveneens verwezen naar artikel 8 van het decreet van 19-22 juli 1791 betreffende de organisatie van een gemeentelijke en correctionele politie van belang. Dit artikel luidt als volgt (officieuze vertaling):

“Geen enkele gemeentelijke ambtenaar, commissaris of officier van de gemeentelijke politie kan de huizen van de burgers betreden, tenzij voor het nazien van de registers der logieshouders, voor de uitvoering van de wetten op de directe belastingen of krachtens bevelschriften, dwangbevelen of vonnissen waarvan zij

²² Artikel 58 van de wet van 5 mei 2019 houdende diverse bepalingen in strafzaken en inzake erediensdiensten, en tot wijziging van de wet van 28 mei 2002 betreffende de euthanasie en van het Sociaal Strafwetboek (B.S. 24 mei 2019).

drager zijn, of ten slotte op het geroep van de burgers die vanuit een huis een beroep doen op de openbare macht.”

In een bepaalde rechtsleer en sommige parlementaire stukken wordt aanvaard dat de artikelen 8-10 van dit decreet thans nog van kracht zijn.^{23 24} Deze artikelen blijken tevens ook nog in de praktijk ingeroepen te worden.

Het principe van de tenuitvoerlegging van de vonnissen in straf- en burgerlijke zaken biedt de mogelijkheid de woning te betreden van de persoon op wie dit vonnis betrekking heeft. Vóór de besproken wetswijzigingen werd nog discussie gevoerd betreffende de in de artikelen 40 en 149 van de Grondwet gebruikte term “vonnis”. Artikel 149 van de Grondwet legt op dat “elk vonnis” gemotiveerd wordt. Dit principe werd door het Hof van Cassatie in die zin geïnterpreteerd dat het niet op alle rechterlijke beslissingen van toepassing zou zijn, en meer bepaald niet op de beslissingen van de onderzoeksgerechten²⁵, uitgezonderd wanneer deze als vonnisgerecht uitspraak doen, en evenmin op bevelen van de onderzoeksrechter²⁶. Deze problematiek is echter volledig achterhaald door de aangehaalde recente wetswijzigingen waarbij is te verwijzen naar hoofdstuk II. De uitvoering in een woning²⁷ van titels van voorlopige hechtenis, generiek omschreven als “vrijheidsbeneming”, is thans wettelijk geregeld.

b. Geen toepassing van de wet van 7 juni 1969 – onderscheid tussen opsporingen overdag en 's nachts – richtlijn van het van het College van procureurs-generaal in het raam van de strafuitvoering

De wet van 7 juni 1969 lijkt enkel te gelden voor de fase van het opsporingsonderzoek of het gerechtelijk onderzoek, waaraan overigens de bijkomende garantie van het vermoeden van onschuld verbonden is. De materie van strafuitvoering is nooit in overweging genomen in het raam van deze wet. De oorspronkelijke wet van 7 juni 1969 is niet tot opheffing overgegaan van het hierboven aangehaalde artikel 8 van het decreet van 19-22 juli 1791 waarbij de gemeentelijke ambtenaar, commissaris of officier van gemeentelijke politie gemachtigd wordt de huizen te betreden krachtens bevelschriften, dwangbevelen of vonnissen waarvan zij drager zijn.

Op de vragen van de Raad van State in het raam van de voorbereiding van de voormelde wet van 27 april 2016 antwoordde de gemachtigde van de regering²⁸: “ *Het wetsontwerp beoogt ook bijvoorbeeld een bevel tot gevangenneming van de procureur des Konings*

²³ *Parl. St. Senaat*, 2001-2002 nr. 2-1096/1; *Parl. St. Kamer*, 2001-2002, nr. 1638/001; R. VERSTRAETEN, *Handboek strafvordering*, Antwerpen, Maklu, 2007, p. 290; m.b.t. de artikelen 9 en 10, zie H-D. BOSLY en D. VERMEERSCH, *Droit de la procédure pénale*, Brugge, Die Keure, 2003, p. 396.

²⁴ Zie artikel 188 van de Grondwet: “*Met ingang van de dag waarop de Grondwet uitvoerbaar wordt, zijn alle daarmee strijdige wetten, decreten, besluiten, reglementen en andere akten opgeheven*”. A contrario blijft niet-strijdige regelgeving gelden.

²⁵ Cass. 14 april 1999, P.99.0318.F, Pas., p. 508; Cass. 14 januari 2004, P.03.1310.F., R.D.P., p. 632.

²⁶ Uit de analyse van de rechtspraak m.b.t. artikel 40 van de Grondwet vóór de aangehaalde recente wetswijzigingen bleek dat het hierboven gedefinieerde principe van de tenuitvoerlegging van de vonnissen niet van toepassing was op de beschikkingen van de onderzoeksrechter. Zo kan de uitvoerbaarverklaring uit artikel 1, § 1 van het KB van 9 augustus 1993 – thans 21 juli 2013 - niet toegepast worden op de aanhoudingsbevelen die, als beschikking van een onderzoeksrechter, overeenkomstig de specifieke regels van het Wetboek van Strafvordering (artikel 28 Sv.) via de procureur des Konings ten uitvoer gelegd worden. Cass. 22 september 1993, P.93.1303.F, Pas., nr. 369, p. 739; Cass. 20 maart 1996, P.96.0334.F, Pas., nr. 101, p. 245.

²⁷ Zie omschrijving van dit begrip in onderhavige richtlijn.

²⁸ DOC 54 1727/001, memorie van toelichting, p.113.

wanneer iemand (definitief) veroordeeld is tot vrijheidsstraffen voor dezelfde misdrijven en op de vlucht is, dus in het kader van de strafuitvoering.

De eisen om deze handelingen uit te voeren 's nachts zijn dezelfde als overdag. Dat betekent dat zoals nu reeds in de praktijk de onderzoeksrechter of de procureur precies aanduidt welke woning/niet voor publiek toegankelijke plaats mag worden binnengegaan. Bijv. bij een huiszoekingsmandaat van de onderzoeksrechter staat de plaats of de plaatsen duidelijk aangeduid rekening houdend met de elementen van het dossier. Hetzelfde geldt voor een bevel tot gevangenneming vanwege het parket. Daar staat in dat de persoon mag opgepakt worden door de agenten van de openbare macht in zijn woon- of verblijfplaats, of indien het de woning/appartement is van een derde, de naam van die derde en het exacte adres. Bij verkeerd adres nemen de verbalisanten in de praktijk steeds opnieuw direct contact met de onderzoeksrechter of procureur om het mandaat of bevel te verbeteren. De tijdsperiode – dag of nacht – maakt daarbij geen verschil.”

Het feit dat de in uiteindelijke wettekst de toepassing op de strafuitvoering niet is opgenomen bevestigt het feit dat de wetgever ervan uitgaat dat de wet van 7 juni 1969 geen toepassing vindt wanneer een uitvoerbaar vonnis of arrest houdende veroordeling tot een vrijheidsstraf dient uitgevoerd te worden, en de term “opsporing” in artikel 1 tweede lid van die wet enkel de fase van het strafonderzoek viseert²⁹.

Dit lijkt echter geen voldoende argument om bij elke strafuitvoering tot nachtelijke betreding van een woonst te mogen overgaan.

De ‘ratio legis’ van de wet van 7 juli 1969 bestaat in een verhoogde bescherming van de woning tijdens de nacht. Artikel 2 van de oorspronkelijke wet van 7 juni 1969 heeft merkwaardig genoeg artikel 76 van de Grondwet van 22 Frimaire jaar VIII opgeheven³⁰, dat als volgt luidde: *“La maison de toute personne habitant le territoire français est un asile inviolable. Pendant la nuit, nul n’a droit d’y entrer que dans le cas d’incendie, d’inondation, ou de réclamation venue de l’intérieur de la maison”*. Deze grondwetsbepaling, waarvan de formulering niet de minste ruimte voor discussie liet omtrent de lijst van motieven die als uitzondering ingeroepen konden worden, werd vervangen door de wet van 1969 met de bedoeling duidelijkheid te scheppen over wat nu precies onder “’s nachts” begrepen diende te worden, enerzijds, en om een lijst van uitzonderingen in lid 2 van artikel 1 op te nemen, anderzijds.

Uit de hierboven besproken recente wetwijzigingen blijkt bovendien de grote terughoudendheid van de wetgever om het verbod van nachtelijke betreding van de woning af te zwakken bij uitvoering van vrijheidsbenemende titels. Dit volgt uit de vereiste enerzijds van een bijzondere zwaarwichtigheid van de feiten en anderzijds van het extreem potentieel gevaar waarvoor een uitzondering op het nachtelijk verbod kan overwogen worden. De formulering ervan kan quasi als algemene richtlijn gehanteerd worden bij elke nachtelijke aanhouding waarbij een woonst moet betreden worden. Er is ook rekening te houden met de mogelijkheid dat moet opgetreden worden in de woning van een derde.

²⁹ DOC 54 1727/001, memorie van toelichting, p. 110: *“De memorie van toelichting van de wet van 7 juni 1969 onderstreepte tot welke ernstige moeilijkheden de voorgenomen wetwijziging houdende verruiming van het begrip nachttijd zou kunnen aanleiding geven, daar het dikwijls nodig is de opsporingen vanaf het eerste uur van de dag te verrichten teneinde te voorkomen dat bewijsmiddelen die voor het aan het licht brengen van de waarheid onontbeerlijk zijn, verdwijnen of onbruikbaar worden gemaakt”*.

³⁰ Art. 2 van de wet van 7 juni 1969 zoals gepubliceerd op 28 juni 1969 heft artikel 76 van de Grondwet van 22 Frimaire jaar VIII en het decreet van 4 augustus 1806 betreffende de tijd gedurende welke de rijkswacht 's nachts de huizen van de burgers niet mag betreden, op.

Net zoals bij huiszoeking is rekening te houden met het evenredigheidsbeginsel. Het evenredigheidsbeginsel impliceert daarbij dat de aantasting van de onschendbaarheid van de woning en de inmenging in het privéleven die deze met zich brengt, niet verder mogen gaan dan vereist, en dat de overheid erover moet waken om de impact van deze maatregel op de persoonlijke levenssfeer van de betrokkene zo beperkt mogelijk te houden³¹. Wat de nachtelijke huiszoeking betreft stelt de raad van State: *“Het evenredigheidsbeginsel vergt hier dat er uitermate zwaarwichtige gevaren voor de samenleving of individuele burgers in het geding zijn, die niet of niet afdoende anderszins – bijvoorbeeld door een huiszoeking tijdens de dag – kunnen worden tegengegaan”*.

Het feit dat een woning nachtelijk mag betreden worden om eender welke gevangenisstraf uit te voeren, terwijl voor de aanhouding van gevaarlijke criminelen moet voldaan worden aan hoogdrempelige voorwaarden, lijkt op gespannen voet te staan met het evenredigheidsbeginsel. Bovendien is op te merken dat artikel 417 Sw. een rechtvaardigingsgrond voorziet in hoofde van de bewoner die bij afweren van beklimming of de braak van afsluitingen, muren of toegangen van een bewoond huis of appartement of de aanhorigheden, geweld of weerstand aanwendt, tenzij kan aangetoond worden dat deze niet kon geloven aan een aanranding van personen, hetzij als rechtstreeks doel van hem die poogt in te klimmen of in te breken, hetzij als gevolg van de weerstand welke diens voornemen mocht ontmoeten.

De politie dient uiteraard steeds op behoedzame wijze te werk te gaan en zijn hoedanigheid duidelijk kenbaar te maken. De nachtelijke betreding wordt dan ook best uitgevoerd door gespecialiseerde eenheden. Dit neemt niet weg dat de risico's gepaard gaande met een nachtelijk optreden en de verwarring die daardoor kan ontstaan zoveel als mogelijk moeten vermeden worden.

In die zin kunnen de door de wet van 27 april 2016 ingevoegde proportionaliteitsdrempels m.b.t. de opsporing ten huize, huiszoeking en vrijheidsbeneming eveneens in aanmerking worden genomen in het raam van de vating van veroordeelden in uitvoering van vrijheidsbenemende straffen. De volgende richtlijnen zullen in acht genomen worden:

Het nachtelijk binnendringen is in elk geval toegelaten indien er sprake is van veroordelingen wegens misdrijven voorzien in:

- boek II, titel Iter, van het Strafwetboek, of;
- boek II, titel VI, Hoofdstuk I, van hetzelfde Wetboek³², wanneer er ernstige aanwijzingen zijn dat er vuurwapens, explosieven, kernwapens, biologische of chemische wapens, of schadelijke of gevaarlijke stoffen waardoor bij ontsnapping mensenlevens in gevaar kunnen worden gebracht, kunnen worden aangetroffen.

Het nachtelijk (tussen 21 uur 's avonds en 5 uur 's morgens) binnendringen in een woning ter fine van strafuitvoering is eveneens mogelijk ingeval er ernstige aanwijzingen zijn van mogelijk gewelddadig of gewapend verzet in hoofde van de

³¹ DOC 54 1727/001, memorie van toelichting, Advies van de Raad van State: p. 110.

³² Titel VI, Hoofdstuk I van Boek II Sw. betreft de vereniging met het oogmerk om een aanslag te plegen op personen of op eigendommen en de criminele organisatie (art. 322 – 326 Sw.).

voor strafuitvoering gezochte persoon of diens entourage, en er geen andere mogelijkheid voorhanden lijkt om de straf te kunnen uitvoeren.

Ingeval de nood bestaat om een woning te betreden tijdens de nacht zal steeds voorafgaand overlegd worden met de procureur des Konings.

5. UITVOERING VAN EEN TITEL VAN VOORLOPIGE HECHTENIS OF STRAFUITVOERING IN DE WONING VAN EEN DERDE – RICHTLIJN VAN HET COLLEGE VAN PROCUREURS-GENERAAL

In het raam van alle hypothesen waarin het betreden van de woning – zowel wat vrijheidsbeneming als strafuitvoering betreft – toegestaan is voor de ordediensten, wordt vaak een onderscheid gemaakt tussen de woning van de opgespoorde persoon en de woning van een derde.

De persoon die gedomicilieerd is in dezelfde woning als de opgespoorde persoon krijgt door geen enkele wettekst een andere vorm van waarborg m.b.t. de bescherming van zijn woning dan de opgespoorde persoon. De situatie van een derde die een opgespoorde persoon onderdak biedt in een andere woning dan deze van de opgespoorde persoon werd in de rechtsleer anders benaderd wat de schending van zijn eigen woning betreft t.g.v. een feit dat hij zelf niet gepleegd heeft.

Zo stelden de “Pandectes belges” het volgende: *“Les ordres d’arrestation, c’est-à dire les mandats, ordonnances de prise de corps, jugements ou arrêts de condamnation, ne donnent pas aux agents qui en sont porteurs le droit d’entrer dans toutes les maisons où ils soupçonnent que l’individu, objet de la perquisition, peut se trouver: ce droit n’existe qu’à l’égard du domicile même du prévenu ou du condamné. Cela résulte positivement des articles 36 et 37 du code d’instruction criminelle, de l’article 131 de la loi du 28 germinal an VI, et de l’article 21 de l’arrêté du 30 janvier 1815, qui permettent seulement de cerner la maison et de la garder à vue”*.³³ In deze hypothese werd de toestemming om de woning te betreden verleend door de officier van gerechtelijke politie (de politiecommissaris) of de vrederechter.³⁴

Het is interessant bij deze vroegere situatie stil te staan, aangezien zij een principe duidelijk maakt dat ook vandaag de dag nog op het terrein op grote schaal wordt toegepast: de vrijheidsbenemende titels kunnen ten uitvoer gelegd worden zonder voorafgaande gerechtelijke controle in de woning van de betrokkene, maar kunnen daarentegen in de woning van een derde enkel uitgevoerd worden middels een specifieke machtiging. Hieruit kan afgeleid worden dat er voor de tenuitvoerlegging van dergelijke titel in de woning van de betrokkene een vermoeden aanwezig moet zijn dat deze persoon zich in deze woning bevindt, terwijl bij de tenuitvoerlegging van de titel in de woning van een derde, bij gebrek aan een dergelijk vermoeden, de aanwijzingen nagegaan moeten worden op basis waarvan aangenomen mag worden dat de opgespoorde persoon zich in deze woning bevindt en dat het betreden van woning van de derde bijgevolg gerechtvaardigd is.

Hoewel dit onderscheid niet langer of niet expliciet in de in strafzaken toepasselijke wetteksten gemaakt wordt, wordt op het gebied van het uitvoerend beslag op roerend goed nog wel van dit principe uitgegaan, waarbij van hetzelfde uitgangspunt

³³ *Pandectes belges*, v ‘Inviolabilité du domicile’, nr. 189. Zie ook A. Chauveau en H. Faustin, ‘Théorie du code pénal’, Brussel, ‘Société typographique belge’, 1837, deel 1, p. 202.

³⁴ *Ibidem*, nr. 190.

vertrokken wordt: zo voorziet artikel 1503 van het Gerechtelijk Wetboek niet in een bijzondere machtiging op grond waarvan de gerechtsdeurwaarder de woning van de schuldenaar kan betreden, maar onderwerpt het daarentegen het betreden van de woning van een derde aan de machtiging door de rechter³⁵.

Dit principe impliceert evenwel allerm minst dat een uitzondering op de tenuitvoerlegging van de vonnissen in het leven geroepen wordt: *“Les mandats, tendant à la privation de la liberté, comportent en eux-mêmes mandat de perquisition pour la recherche même au domicile d’un tiers, car nous ne connaissons plus le droit d’asile (...). Sauf certaines formalités à observer dans des circonstances exceptionnelles”*.³⁶

In de recente rechtsleer in strafzaken werd ter zake geen eenduidig standpunt ingenomen. Wat het betreden van de woning van een derde mits machtiging door de procureur des Konings betreft kan verwezen worden naar een arrest³⁷ van het Hof van Cassatie dat zich diende uit te spreken over het beroep dat werd aangetekend tegen een arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling i.v.m. de tenuitvoerlegging van een Europees aanhoudingsbevel. De eisende partij beriep zich op een schending van artikel 5.1 van het Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden, en merkte terloops in haar memorie op dat de politie, die wel degelijk in het bezit van een machtiging door de procureur des Konings was, een woning betreden had die niet de woning van de eiser was. Het Hof overwoog het volgende:

“Krachtens artikel 9 Wet Europees Aanhoudingsbevel, is het Europees aanhoudingsbevel een aanhoudingstitel. Overeenkomstig artikel 2 Voorlopige Hechteniswet, staat het aan de procureur des Konings de politiediensten te bevelen om de gezochte persoon te vatten door, zo nodig, in zijn verblijfplaats binnen te dringen (NB: het Hof gebruikt de term “verblijfplaats” en niet “woonplaats”).

Het arrest dat oordeelt dat het Europees aanhoudingsbevel en de internationale Schengensignaleringsregels het mogelijk maken in een woning binnen te dringen om de gezochte persoon aan te houden (...) schendt de aangevoerde verdragsbepaling niet.”

Bij de laatste wijziging van de wet van 7 juni 1969 werd wat de uitvoering van vrijheidsbenemende titels van voorlopige hechtenis betreft geen onderscheid gemaakt tussen de betreding van de woning van de betrokken persoon of deze van een derde. De tekst van artikel 2 verwijst enkel algemeen naar ‘een voor het publiek niet toegankelijke plaats’. De wet voorziet geen bijkomende machtiging van naargelang het geval de procureur des Konings of de onderzoeksrechter. Artikel 28 Sv. bepaalt evenwel dat de procureur des Konings zorg draagt voor de uitvoering van de bevelen van de onderzoeksrechter³⁸ en, wat de strafuitvoering betreft, kan

³⁵ Artikel 1503, eerste lid van het Gerechtelijk Wetboek: *“Het beslag kan worden gedaan buiten de woonplaats van de schuldenaar en bij een derde. Voor dit beslag is toelating van de rechter vereist, dewelke wordt gegeven op verzoekschrift, ingediend en ondertekend door een advocaat of een gerechtsdeurwaarder”*.

³⁶ *Pandectes belges*, v ‘Mandat de justice’, nr. 31.

³⁷ Cass. 22 september 2010, R.G. P.10.1509.F.

³⁸ De uitvoerbaarverklaring uit artikel 1, § 1 van het KB van 9 augustus 1993 – thans KB van 21 juli 2013 – kan niet toegepast worden op de aanhoudingsbevelen die, als beschikking van een onderzoeksrechter, overeenkomstig de specifieke regels van het Wetboek van Strafvordering (artikel 28 Sv.) via de procureur des Konings ten uitvoer gelegd worden. Cass. 22 september 1993, P.93.1303.F, Pas., nr. 369, p. 739; Cass. 20 maart 1996, P.96.0334.F, Pas., nr. 101, p. 245.

worden verwezen naar hetgeen hierboven werd uiteengezet betreffende artikel 40 van de Grondwet en naar de opdracht van het Openbaar Ministerie verwoord in het formulier van tenuitvoerlegging bepaald bij Koninklijk besluit van 21 juli 2013.

Als richtlijn van het College van procureurs-generaal geldt bijgevolg dat de magistraat die opdracht geeft tot uitvoering van een titel van vrijheidsbeneming in de woning van een derde – ongeacht of deze titel de voorlopige hechtenis dan wel de strafuitvoering tot voorwerp heeft – de plaats van uitvoering aanduidt op de titel of in zijn opdracht.

6. ONSCHEIDBAARHEID VAN DE WONING EN UITZONDERINGEN

a. Begrip woning en bescherming

Artikel 15 van de Grondwet stelt: *“De woning is onschendbaar; geen huiszoeking kan plaats hebben dan in de gevallen die de wet bepaalt en in de vorm die zij voorschrijft”*. Het Hof van Cassatie beschouwt de woning als de plaats die, samen met alle bijgebouwen die erbij horen, door een persoon als reële woning of verblijfplaats wordt gebruikt, hetgeen hem het recht verleent op naleving van zijn intimiteit, zijn rust en zijn privéleven.³⁹ Er kan verder verwezen worden naar de betekenis van de in het Strafwetboek gebruikte uitdrukkingen. Art. 479 Sw. bepaalt dat als bewoond huis wordt beschouwd elk gebouw, appartement, verblijf, loods, elke zelfs verplaatsbare hut of elke andere gelegenheid die tot woning dient. Art. 480 Sw. bepaalt dat als aanhorigheden van een bewoond huis worden beschouwd de binnenplaatsen, neerhoven, tuinen en alle andere besloten erven, alsook de schuren, stallen en alle andere bouwwerken die zich daarin bevinden, onverschillig waarvoor zij gebruikt worden, zelfs wanneer zij een afzonderlijke ruimte vormen binnen de algemene omheining.

Artikel 148 van het Strafwetboek stelt de schending van de woning door een ambtenaar strafbaar en vermeldt het volgende: *“Ieder ambtenaar van de administratieve of de rechterlijke orde, ieder officier van justitie of van politie, ieder bevelhebber of agent van de openbare macht, die, in die hoedanigheid optredend, in de woning van een ingezetene tegen diens wil binnendringt buiten de gevallen die de wet bepaalt en zonder inachtneming van de vormen die zij voorschrijft, wordt gestraft met gevangenisstraf van acht dagen tot zes maanden en met geldboete van zesentwintig frank tot tweehonderd frank.”*

Het begrip ‘woning’ verschilt fundamenteel van het begrip ‘openbare plaatsen’ of ‘publiek toegankelijke plaatsen’, waarover artikel 26 van de wet op het politieambt het volgende stelt:

“De politieambtenaren kunnen steeds de voor het publiek toegankelijke plaatsen alsook de verlaten onroerende goederen betreden teneinde toe te zien op de handhaving van de openbare orde en de naleving van de politiewetten en -verordeningen. Zij kunnen steeds diezelfde plaatsen betreden teneinde opdrachten van gerechtelijke politie uit te voeren.

Met inachtneming van de onschendbaarheid van de woning kunnen zij hotelinrichtingen en andere logiesverstreckende inrichtingen bezoeken. Zij kunnen zich door de eigenaars, exploitanten of aangestelden van die inrichtingen de inschrijvingsdocumenten van de reizigers doen overleggen.”

³⁹ Cass. 20 december 2000, *Bull.*, 2000, nr. 713, ‘*Rev. Dr. Pén.*’, 2001, p. 584.

Dit artikel biedt de politieambtenaren de mogelijkheid 'steeds' publiek toegankelijke plaatsen te betreden om opdrachten van gerechtelijke politie te vervullen, maar hierbij geldt wel de beperking dat zij deze plaatsen enkel mogen betreden gedurende de tijd dat het publiek is toegelaten. De term 'steeds' houdt in dat de politie deze plaatsen zowel 's nachts als overdag kan betreden.⁴⁰

b. Arrestatie in een woning in het kader van andere uitzonderingen op artikel 15 van de Grondwet

i. Algemeen

De hypothesen uit de vorige hoofdstukken, die betrekking hebben op het betreden van een woning met de bedoeling een persoon te vatten, moeten onderscheiden worden van de hypothese van de arrestatie in een woning die de ordediensten omwille van een andere reden op een wettelijke manier betreden hebben, bijvoorbeeld wanneer de politie in een huis, waar zij zich om andere redenen bevindt, per toeval een opgespoorde persoon aantreft, die zij dan ook meteen aanhoudt. Bijzondere wetten bevatten soms controlebepalingen die aan bepaalde (politie)ambtenaren de mogelijkheid bieden om gebouwen te betreden die onder de bescherming vallen van artikel 15 van de Grondwet. Sommige wetten bieden de inspectiediensten de mogelijkheid om een woning te betreden, indien nodig met bijstand door de politiediensten. Zo kunnen de politiediensten de sociaal inspecteurs bijstaan in het kader van een huiszoeking (zowel overdag als 's nachts – artikel 24 van het Sociaal Strafwetboek).

Indien de aanwezigheid van de ordediensten in deze woning niet onwettig is, dan is een dergelijke aanhouding, ongeacht het motief ervan, ook perfect in overeenstemming met de wet. Hierna worden, louter op basis van het Wetboek van Strafvordering, enkele gevallen toegelicht.

ii. Opsporingen ten huize op basis van een door de onderzoeksrechter afgeleverd huiszoekingsbevel

De wettelijke basis voor de huiszoeking of de opsporing ten huize wordt enerzijds geleverd door de artikelen 36-37 en 87-90 van het Wetboek van Strafvordering, alsook in de wet van 7 juni 1969 tot vaststelling van de tijd gedurende dewelke geen opsporing ten huize of huiszoeking mag worden verricht, en anderzijds door de artikelen 26 en 27 van de wet op het politieambt.⁴¹

Indien n.a.v. de uitvoering van een opsporing ten huize vastgesteld wordt dat er een wettelijk motief voorhanden is om een in deze woning aanwezige persoon van zijn vrijheid te benemen (vb. een hiertoe geseinde persoon), dan kan deze vrijheidsbeneming op een wettelijke manier gebeuren zonder dat een voorafgaand bevel tot medebrenging vereist is.

⁴⁰ *Parl. St. Kamer*, 1990-91, nr. 1673/1, 44; zie *Cass.* 14 maart 1932, *Pas.* 1932, I, 108; *Cass.* 12 december 1932, *Pas.* 1933, I, 50; R. VERSTRAETEN, *Handboek Strafvordering*, Antwerpen, Maklu, 2005, p. 289.

⁴¹ R. VERSTRAETEN, *Handboek strafvordering*, Antwerpen, Maklu, 2007, p. 335.

iii. Opsporingen ten huize door de procureur des Konings ingeval van heterdaad

Op grond van de artikelen 32 en 36 van het Wetboek van Strafvordering kan de procureur des Konings overgaan tot een opsporing ten huize ingeval van heterdaad.

Deze artikelen stellen het volgende:

“In alle gevallen van ontdekking op heterdaad, wanneer het feit kan worden gestraft met een criminele straf, begeeft de procureur des Konings zich onverwijld ter plaatse om er de processen-verbaal op te maken tot vaststelling van het voorwerp van het misdrijf, van de staat waarin het zich bevindt, van de gesteldheid der plaats, en om de verklaringen af te nemen van de personen die aanwezig zijn geweest of die inlichtingen kunnen geven.

De procureur des Konings geeft aan de onderzoeksrechter bericht van zijn bezoek ter plaatse, zonder evenwel gehouden te zijn op hem te wachten om te handelen zoals in dit hoofdstuk is bepaald.” (Art. 32 Sv.)

“Indien het een misdaad of wanbedrijf betreft waarvan het bewijs waarschijnlijk kan worden verkregen uit de papieren of andere stukken en zaken in het bezit van de verdachte, begeeft zich de procureur des Konings terstond naar de woning van de verdachte om er de voorwerpen op te sporen, die hij geschikt acht om de waarheid aan de dag te brengen.” (Art. 36 Sv.)

Krachtens deze bepalingen en artikel 1, tweede lid van de wet van 7 juni 1969 tot vaststelling van de tijd gedurende welke geen opsporing ten huize of huiszoeking mag worden verricht, kunnen de procureur des Konings en zijn hulpofficieren in geval van heterdaad een huiszoeking verrichten in de woning van de verdachte persoon⁴², en dit zowel 's nachts als overdag.⁴³

iv. De toestemming of het verzoek door de bewoner of het slachtoffer

De wet laat huiszoekingen en opsporingen ten huize toe ingeval van verzoek of toestemming van de persoon die het werkelijk genot heeft van de plaats, of van de persoon bedoeld in artikel 46, 2° van het Wetboek van Strafvordering (artikel 1, tweede lid, 3° van de wet van 7 juni 1969 tot vaststelling van de tijd gedurende welke geen opsporing ten huize, huiszoeking of aanhouding mag worden verricht).

Een dergelijke huiszoeking of opsporing kan zowel overdag als 's nachts,⁴⁴ maar artikel 3 van de wet van 7 juni 1969 verduidelijkt dat het verzoek of de toestemming waarvan sprake in de artikelen 1, tweede lid, 3°, en 2, tweede lid, 3, schriftelijk en voorafgaand aan de opsporing of huiszoeking moet gebeuren.

⁴² Artikel 36 Sv.; artikel 1, 2° van de wet 7 juni 1969 tot vaststelling van de tijd gedurende welke geen opsporing ten huize of huiszoeking mag worden verricht; R. VERSTRAETEN, *Handboek strafvordering*, Antwerpen, Maklu, 2007, p. 335; M. BOCKSTAELE, *Processen-verbaal*, in *Politie Praktijk Boeken*, Antwerpen, Maklu, 2004, p. 336. Wel wordt aanvaard dat een huiszoeking tevens uitgevoerd zou kunnen worden in de woning waar het misdrijf werd gepleegd.

⁴³ Artikel 36 Sv. en artikel 1, 2° van de wet 7 juni 1969 tot vaststelling van de tijd gedurende welke geen opsporing ten huize of huiszoeking mag worden verricht; Cass. 12 juni 1984, A.C. 1983-84, p. 1324.

⁴⁴ Zie artikel 1, 3° van de wet van 7 juni 1969 tot vaststelling van de tijd gedurende dewelke geen opsporing ten huize of huiszoeking mag worden verricht; zie Cass. 3 december 1996, A.J.T., 1998-1999, p. 20; Cass. 26 november 1996, R.W., 1996-1997, p. 1361.

Wat het verzoek door de bewoner of het slachtoffer betreft, stelt artikel 46 van het Wetboek van Strafvordering:

“De bevoegdheden, hierboven aan de procureur des Konings toegekend voor de gevallen van ontdekking op heterdaad, bestaan ook in alle gevallen waarin een misdaad of een wanbedrijf, zelfs al is het niet op heterdaad ontdekt, gepleegd is binnen een huis, en de procureur des Konings verzocht wordt het misdrijf vast te stellen door:

1° het hoofd van dat huis,

2° het slachtoffer van het strafbaar feit, wanneer dat strafbaar feit genoemd wordt in de artikelen 398 tot 405 van het Strafwetboek (slagen en verwondingen en vergiftiging) en de vermoedelijke pleger van het strafbaar feit de echtgenoot van het slachtoffer is of de persoon met wie hij of zij samenleeft en een duurzame affectieve en seksuele relatie heeft.”

Door het geven van de toestemming ziet men af van de grondwettelijke waarborg van de onschendbaarheid van de woning.⁴⁵ De bewoner die de toestemming verleent tot huiszoeking kan deze evenwel beperken tot een bepaald deel van het huis.⁴⁶

v. Betreden van de woning in geval van een oproep, een brand of overstroming

Luidens artikel 1, tweede lid, 4° en 5° van de wet 7 juni 1969, mag elke politieambtenaar zowel 's nachts als overdag een woning betreden in geval van brand, overstroming en hulpgeroep. Dit soort opsporing of huiszoeking zal meestal een bestuurlijk karakter vertonen, maar dit is niet noodzakelijk het geval.

De termen 'brand' en 'overstroming' worden bij wijze van voorbeeld vermeld en alle gevallen van ramp, onheil of zware ongevallen worden hieronder begrepen.

Artikel 2, tweede lid, 4° van voornoemde wet dat betrekking heeft op vrijheidsbeneming vermeldt het geval van brand of overstroming niet. Naast de bepalingen uit de wet van 7 juni 1969 bevat artikel 27 van de wet op het politieambt echter een uitgebreidere bepaling die dergelijke situaties beoogt⁴⁷.

Deze situaties dienen vanuit het standpunt van de rechtspraak i.v.m. noodsituaties bekeken te worden en al zou in dergelijke gevallen het betreden van een woning zonder formele toelating eventueel als onwettig beschouwd kunnen worden, toch zou dit niet opwegen tegen het flagrante en veel ernstigere gevaar of nadeel dat het gevolg zou zijn van het feit dat de woning niet betreden werd. Deze rechtspraak heeft vanzelfsprekend niet enkel betrekking op de politiediensten en moet eventueel in

⁴⁵ Cass. 8 september 1993, *R.W.* 1994-95, p. 465.

⁴⁶ R. VERSTRAETEN, *Handboek Strafvordering*, Antwerpen, Maklu, 2005, p. 285.

⁴⁷ Onverminderd de bepalingen betreffende de noodplanning, kunnen de politieambtenaren, bij het uitoefenen van hun opdrachten van bestuurlijke politie, bij ernstig en nakend gevaar voor rampen, onheil of schadegevallen of wanneer het leven of de lichamelijke integriteit van personen ernstig wordt bedreigd, zowel 's nachts als overdag gebouwen, bijgebouwen en vervoermiddelen doorzoeken in elk van de volgende gevallen: 1° op verzoek van de persoon die het werkelijk genot heeft van een niet voor het publiek toegankelijke plaats of mits de toestemming van die persoon; 2° wanneer het hun op die plaats gemelde gevaar een uitermate ernstig en ophanden zijnde karakter vertoont dat het leven of de lichamelijke integriteit van personen bedreigt en op geen andere wijze kan worden afgewend; 3° bij het vervullen van de opdrachten van bestuurlijke politie, kunnen de politieambtenaren in geval van ernstig en nakend gevaar, eveneens onbebouwde zones doorzoeken. Het in dit artikel bedoelde doorzoeken mag slechts geschieden om personen op te sporen die in gevaar verkeren of om de oorzaak van het gevaar op te sporen en, in voorkomend geval, te verhelpen.

samenhang met artikel 422bis van het Strafwetboek beoordeeld worden, waarbij het niet-bijstaan van personen in nood als strafbaar gesteld wordt.

7. OVERZICHT TITELS VAN VRIJHEIDSBENEMING EN TOEPASSELIJKE PRINCIPES

a. De gerechtelijke arrestatie met toepassing van de artikelen 1 en 2 van de wet op de voorlopige hechtenis (WVH)⁴⁸

De arrestatie zonder rechterlijk bevel, die geregeld wordt in artikel 1 en 2 van de wet op de voorlopige hechtenis en daarin benoemd wordt als 'arrestatie', doelt op de vrijheidsbeneming als gevolg van een beslissing van de politie, het openbaar ministerie of de onderzoeksrechter aan wie feiten voorgelegd werden. Deze vorm van vrijheidsbeneming situeert zich in de tijd vóór het eventuele verlenen van een bevel tot aanhouding, hoewel dit geen noodzakelijk gevolg is.

De arrestatie is mogelijk uit hoofde van misdaden of wanbedrijven.

Wat de omvang van de bevoegdheden van de politiediensten en het openbaar ministerie of, in voorkomend geval, van de onderzoeksrechter betreft, onder meer op vlak van het betreden van de woning om de verdachte persoon te vatten, is het van belang een onderscheid te maken tussen de betrapting op heterdaad en de arrestatie buiten heterdaad.

i. Arrestatie bij heterdaad

De arrestatie bij ontdekking op heterdaad (of aan heterdaad gelijkgestelde gevallen) wordt geregeld in artikel 1 van de wet op de voorlopige hechtenis, dat als volgt luidt:

“Voor de arrestatie bij op heterdaad ontdekte misdaad of op heterdaad ontdekt wanbedrijf gelden de volgende regels:

1° de vrijheidsbeneming mag in geen geval langer duren dan achtenveertig uren;

2° de agenten van de openbare macht stellen de verdachte van wie zij de vlucht hebben verhinderd, onmiddellijk ter beschikking van de officier van gerechtelijke politie. De termijn van achtenveertig uren waarvan sprake is in het 1°, gaat in op het ogenblik dat de verdachte, ten gevolge van het optreden van de agent van de openbare macht, niet meer beschikt over de vrijheid van komen en gaan;

3° iedere particulier die iemand vasthoudt die bij een misdaad of wanbedrijf op heterdaad betrappt werd, geeft de feiten onverwijld aan bij een agent van de openbare macht. De termijn van achtenveertig uren waarvan sprake is in het 1°, gaat in op het ogenblik dat die aangifte wordt gedaan;

4° zodra de officier van gerechtelijke politie tot arrestatie is overgegaan, deelt hij dit onverwijld mee aan de procureur des Konings door middel van de snelste communicatiemiddelen. Hij voert de bevelen van deze magistraat uit, zowel wat de vrijheidsbeneming als wat de uit te voeren plichten betreft;

⁴⁸ De bestuurlijke aanhouding wordt in deze studie niet behandeld.

5° indien het misdrijf het voorwerp uitmaakt van een gerechtelijk onderzoek, wordt de in het 4° bedoelde mededeling gedaan aan de onderzoeksrechter;

6° van de aanhouding wordt proces-verbaal opgemaakt.

Dit proces-verbaal vermeldt :

- a) het juiste uur van de effectieve vrijheidsbeneming, met nauwkeurige opgave van de omstandigheden waarin de vrijheidsbeneming tot stand gekomen is;
- b) de mededelingen gedaan overeenkomstig het 4° en het 5°, met opgave van het juiste uur en van de beslissingen genomen door de magistraat.”

Een op heterdaad ontdekt misdrijf is een misdrijf dat wordt ontdekt terwijl het wordt gepleegd, of onmiddellijk daarna.⁴⁹ Met betraping op heterdaad wordt tevens het geval gelijkgesteld waarin de verdachte, kort na het misdrijf, door openbaar geroep wordt vervolgd en het geval waarin de verdachte, kort na het misdrijf, wordt aangetroffen in het bezit van wapens, werktuigen of papieren, die doen vermoeden dat hij de dader van het misdrijf is, of een medeplichtige.⁵⁰

Het Wetboek van Strafvordering kent de procureur des Konings en zijn hulpofficieren een aantal bijzondere bevoegdheden toe ingeval van betraping op heterdaad.

Officieren van gerechtelijke politie kunnen een verdachte wegens een op heterdaad ontdekte misdaad of wanbedrijf arresteren, op voorwaarde dat de procureur des Konings hiervan onverwijld op de hoogte gesteld wordt.⁵¹ De bevoegdheid tot arrestatie komt niet toe aan agenten van de openbare macht, maar zij mogen wel de vlucht van de verdachte persoon verhinderen, waarna ze de persoon in kwestie dadelijk ter beschikking dienen te stellen van een officier van gerechtelijke politie.

Wat het betreden van een woning ter arrestatie van de betrokkene betreft, mag men een huiszoeking niet met een aanhouding verwarren. Voor een huiszoeking beperkt artikel 36 van het Wetboek van Strafvordering de bevoegdheden van de procureur des Konings en zijn hulpofficieren ingeval van heterdaad tot de woning van de verdachte persoon⁵² of de plaats van de feiten, en dit zowel 's nachts als overdag.⁵³ Het is echter niet mogelijk over te gaan tot een huiszoeking in de woning van een derde zonder een bevel van de onderzoeksrechter.⁵⁴ De ratio legis van de wettelijke bepalingen m.b.t. heterdaad stelt daarentegen dat de procureur des Konings en zijn hulpofficieren in dergelijke omstandigheden over uitgebreide bevoegdheden beschikken die de vervolging van de dader mogelijk maken, ongeacht de plaats waar deze zich bevindt, en dus met inbegrip van de woning van een derde. Ingeval van heterdaad kan van de politieagenten niet

⁴⁹ Artikel 41, lid 1 Sv.

⁵⁰ Artikel 41, lid 2 Sv.

⁵¹ Artikel 1 van de wet op de voorlopige hechtenis.

⁵² Artikel 36 Sv., artikel 1, 2° van de wet 7 juni 1969 tot vaststelling van de tijd gedurende welke geen opsporing ten huize of huiszoeking mag worden verricht; R. VERSTRAETEN, *Handboek strafvordering*, Antwerpen, Maklu, 2007, p. 335; M. BOCKSTAELE, *Processen-verbaal*, in *Politie Praktijk Boeken*, Antwerpen, Maklu, 2004, p. 336. Wel wordt aanvaard dat een huiszoeking tevens uitgevoerd zou kunnen worden in de woning waar het misdrijf werd gepleegd.

⁵³ Artikel 36 Sv. en artikel 1, 2° van de wet 7 juni 1969 tot vaststelling van de tijd gedurende welke geen opsporing ten huize of huiszoeking mag worden verricht; Cass. 12 juni 1984, A.C. 1983-84, p. 1324.

⁵⁴ In tegenstelling tot de huiszoeking op bevel van de onderzoeksrechter kan de procureur des Konings geen huiszoeking doen in de woning van een derde: C. VAN DEN WYNGAERT, *Strafrecht, strafprocesrecht en internationaal strafrecht*, Antwerpen, Maklu, 2003, p. 872-873; R. VERSTRAETEN, *Handboek strafvordering*, Antwerpen, Maklu, 2007, p. 335. Zie ook Antwerpen, 30 oktober 1998, *R.W.* 1999-2000, p. 611, noot P. ARNOU.

verwacht worden dat zij voorafgaand de woning van de achtervolgde persoon controleren, van wie zij overigens ook niet noodzakelijk de identiteit kennen.

ii. Arrestatie buiten heterdaad

De regeling inzake de arrestatie buiten heterdaad vindt haar neerslag in artikel 2 van de wet op de voorlopige hechtenis, dat stelt:

“Buiten het geval van op heterdaad ontdekte misdaad of op heterdaad ontdekt wanbedrijf, kan een persoon tegen wie ernstige aanwijzingen van schuld aan een misdaad of een wanbedrijf bestaan, slechts ter beschikking van de rechter worden gesteld, en voor een termijn die niet langer duurt dan achtenveertig uren, met inachtneming van de volgende regels :

1° de beslissing tot arrestatie kan alleen worden genomen door de procureur des Konings;

2° indien deze persoon poogt te vluchten of poogt zich te onttrekken aan het toezicht van een agent van de openbare macht, mogen bewarende maatregelen worden getroffen in afwachting dat de procureur des Konings, onverwijld door de snelste communicatiemiddelen op de hoogte gebracht, een beslissing neemt;

3° van de beslissing tot arrestatie wordt onverwijld kennis gegeven aan de betrokkene. Deze kennisgeving bestaat in het mondeling mededelen van de beslissing in de taal van de rechtspleging;

4° er wordt een proces-verbaal opgemaakt. Dit proces-verbaal vermeldt:

a) de beslissing van de procureur des Konings, de door hem getroffen maatregelen en de wijze waarop deze zijn medegedeeld;

b) het juiste uur van de effectieve vrijheidsbeneming, met nauwkeurige opgave van de omstandigheden waarin de vrijheidsbeneming tot stand gekomen is;

c) het juiste uur van de kennisgeving aan de betrokkene van de beslissing tot arrestatie;

5° de gearresteerde of vastgehouden persoon wordt in vrijheid gesteld zodra de maatregel niet langer noodzakelijk is. De vrijheidsbeneming mag in geen geval langer duren dan achtenveertig uren te rekenen van de kennisgeving van de beslissing of, ingeval er bewarende dwangmaatregelen zijn genomen, te rekenen van het ogenblik dat de persoon niet meer beschikt over de vrijheid van komen en gaan;

6° wanneer de zaak aanhangig is bij de onderzoeksrechter, oefent deze de bevoegdheden uit die dit artikel aan de procureur des Konings opdraagt.”

De arrestatie buiten het geval van heterdaad is mogelijk indien er ernstige aanwijzingen van schuld aan een misdaad of wanbedrijf bestaan.

Buiten het geval van heterdaad is de bevoegdheid tot het bevelen van een arrestatie exclusief in handen van de procureur des Konings, of indien reeds een gerechtelijk onderzoek hangende is, van de onderzoeksrechter.

De politie kan enkel bewarende maatregelen nemen indien de verdachte poogt te vluchten of zich aan het toezicht te onttrekken.⁵⁵

Een voorafgaande beslissing tot arrestatie (dus buiten heterdaad) kan de politie niet tegen de wil van de bewoners uitvoeren in de woning (vb. als de achtervolgde persoon zijn toevlucht zoekt in een woning waar hij door de bewoner binnengelaten wordt), maar wel op de openbare weg, in een auto op de openbare weg of in publiek toegankelijke plaatsen.⁵⁶

⁵⁵ R. VERSTRAETEN, *Handboek strafvordering*, Antwerpen, Maklu, 2007, p. 335. R. VERSTRAETEN, *Handboek strafvordering*, p. 268-269 en 1019-1020.

⁵⁶ M. BOCKSTAELE, *Processen-verbaal*, in *Politie Praktijk Boeken*, Antwerpen, Maklu, 2004, p. 337; L. VIAENE, *Huiszoeking en beslag in strafzaken*, in *APR*, Gent, Story-Scientia, 1962, randnr. 68.

Om de woning te betreden tegen de wil van het hoofd van het huis is een huiszoekingsbevel van de onderzoeksrechter vereist.⁵⁷

b. Arrestatie krachtens een rechterlijk bevel

i. Uitvoering van het bevel tot medebrenging (artikelen 3-15 WVH)

Het bevel tot medebrenging is een met redenen omkleed bevel van de onderzoeksrechter dat tot doel heeft ofwel een verdachte voor zich te laten brengen die niet reeds tot zijn beschikking gesteld werd (artikel 3 WVH), ofwel een getuige die weigert te verschijnen (artikel 4 WVH en artikelen 80 en 281 § 2, lid 2 van het Wetboek van Strafvordering).

Artikel 3 van de wet preciseert:

“De onderzoeksrechter kan een met redenen omkleed bevel tot medebrenging uitvaardigen tegen elke persoon tegen wie ernstige aanwijzingen van schuld aan een misdaad of een wanbedrijf bestaan en die niet reeds te zijner beschikking is gesteld.

Het bevel tot medebrenging levert ten aanzien van deze personen een titel van vrijheidsbeneming van maximum achtenveertig uren op⁵⁸, te rekenen van het tijdstip van effectieve vrijheidsbeneming zoals bedoeld in de artikelen 1 en 2.⁵⁹

Vóór de wijziging van de wet van 7 juni 1969 door de in aanhef vermelde wetten, werd reeds algemeen aangenomen⁶⁰, dat men met een bevel tot medebrenging mag binnendringen in de woning van diegene die er het voorwerp van uitmaakt, wat volgde uit het algemeen principe dat de woning ophoudt onschendbaar te zijn als er een rechterlijk bevel is.⁶¹

Thans kan wat het betreden van de woning verwezen worden naar hetgeen reeds werd uiteengezet onder hoofdstuk 3. Artikel 2 van de wet van 7 juni 1969 bepaalt wanneer het bevel tot medebrenging in de zin van de wet betreffende de voorlopige hechtenis vóór 5 uur 's morgens en na 21 uur 's avonds mag worden uitgevoerd in een private plaats. De tekst van het ontwerp van wet werd op advies van de Raad van State (zie supra) gewijzigd om in een afzonderlijke wetsbepaling precies aan te duiden voor de uitvoering van welke hechtenistitels een woning mag worden betreden zonder huiszoekingsbevel.

Het betreden van de woning van de verdachte is dus mogelijk op grond van een bevel tot medebrenging (waarbij indien nodig geweld gebruikt mag worden), indien vaststaat dat deze betrokkene in de woning aanwezig is, hij geen toegang verleent tot de woning, en dit – behoudens de wettelijk voorziene uitzonderingen – niet gebeurt tussen 21 uur en 5 uur. Wat de uitzonderingen op het verbod van betreding van de woning tussen 21 uur 's avonds en 5 uur 's morgens betreft wordt terug verwezen naar hoofdstuk 3.

⁵⁷ Zie punt 5.2. voor het onderscheid tussen een huiszoekingsbevel en een bevel tot medebrenging.

⁵⁸ Artikel 12 WVH bepaalt dat ten aanzien van de getuigen bedoeld in artikel 4 WVH het bevel tot medebrenging een periode van vrijheidsbeneming van hoogstens vierentwintig uren dekt te rekenen van de vrijheidsbeneming, ongeacht of de vrijheidsbeneming het gevolg is van de uitvoering van het bevel tot medebrenging.

⁵⁹ Er wordt hier niet ingegaan op het bevel tot medebrenging dat wordt uitgevaardigd tegen een getuige die weigert te verschijnen. De periode van vrijheidsbeneming is in dat geval beperkt tot vierentwintig uren te rekenen van de vrijheidsbeneming. Er wordt verwezen naar de artikelen 4 t.e.m. 12 van de wet betreffende de voorlopige hechtenis.

⁶⁰ M. BOCKSTAELE, *Processen-verbaal*, in *Politie Praktijk Boeken*, Antwerpen, Maklu, 2004, p. 341; W. BRUGGEMAN, *De aanhouding*, in *Politie Praktijk Boeken*, Antwerpen, Maklu, 2006, p. 22.

⁶¹ T. DESCHÉPPER, “Het bevel tot medebrenging”, in B. DEJEMEPPE en D. MERCKX (ed.), *De voorlopige hechtenis*, Diegem, Kluwer, 2000, p. 117.

Wat het binnendringen van de woning van een derde betreft om er een bevel tot medebrenging ten uitvoer te leggen, is de onderzoeksrechter bevoegd om het betreden van een woning ofwel a.h.v. een huiszoekingsbevel ofwel a.h.v. een bevel tot medebrenging toe te laten.

Het is echter niet zo dat een bevel tot medebrenging waarop enkel de identiteit en het adres van de te arresteren persoon vermeld wordt, de officier van politie die deze taak moet uitvoeren de toelating zou verlenen om de woning van eender wie binnen te dringen om deze persoon op te sporen.

Rekening houdend met de bevoegdheden van de onderzoeksrechter ter zake moet men er dus van uitgaan dat het bevel tot medebrenging het betreden van de woning van een derde mogelijk kan maken indien dit de expliciete beslissing van deze onderzoeksrechter is die tot uiting komt in het feit dat het exacte adres van de woning van de derde waar het bevel tot medebrenging uitgevoerd kan worden, op dit bevel tot medebrenging vermeld wordt.^{62 63} Ten slotte moet hier nog aan toegevoegd worden dat de tenuitvoerlegging van een bevel tot medebrenging niet met de tenuitvoerlegging van een huiszoekingsbevel verward mag worden. Het binnendringen van de woning dient gericht te zijn op het meenemen van de persoon in kwestie, en niet op het uitvoeren van een huiszoeking.⁶⁴

Bij de opsporing van een persoon mag er voor de tenuitvoerlegging van een bevel tot medebrenging bijgevolg geen sprake van zijn om plaatsen of zaken te doorzoeken die het kader van deze opsporing te buiten gaan (vb. lades openen, documenten doorzoeken). Indien een huiszoeking noodzakelijk lijkt om plaatsen of documenten te doorzoeken om aanwijzingen te vinden op grond waarvan betrokkene gelokaliseerd zou kunnen worden (GSM-nummers, bankdocumenten,...), dan moeten de regels m.b.t. het huiszoekingsbevel toegepast worden.

ii. Uitvoering van het bevel tot aanhouding bij verstek

Artikel 34 van de wet op de voorlopige hechtenis stelt:

“§ 1. Wanneer de verdachte voortvluchtig is of zich verbergt of wanneer er grond bestaat om zijn uitlevering te vragen, kan de onderzoeksrechter een bevel tot aanhouding bij verstek uitvaardigen.

§ 2. Wordt dit bevel uitgevoerd vóór het onderzoek is afgesloten, dan moet de verdachte door de onderzoeksrechter worden ondervraagd. Oordeelt de onderzoeksrechter dat de voorlopige hechtenis moet worden gehandhaafd, dan kan hij een nieuw bevel tot aanhouding uitvaardigen, waarop de bepalingen van de hoofdstukken III, IV en V mede van toepassing zijn.

Dit nieuwe bevel tot aanhouding wordt aan de verdachte betekend binnen achtenveertig uren te rekenen van de betekening op het Belgisch grondgebied (of op het buitenlandse grondgebied waar een legeronderdeel is gestationeerd) van het bevel tot aanhouding bij verstek, welke betekening moet geschieden binnen achtenveertig uren na de aankomst of de vrijheidsbeneming op het Belgisch grondgebied

⁶² M. BOCKSTAELE, *Processen-verbaal*, in *Politie Praktijk Boeken*, Antwerpen, Maklu, 2004, p. 340.

⁶³ W. BRUGGEMAN, *De aanhouding*, in *Politie Praktijk Boeken*, Antwerpen, Maklu, 2006, p. 21.

⁶⁴ T. DESCHEPPER, “Het bevel tot medebrenging”, in B. DEJEMEPPE en D. MERCKX (ed.), *De voorlopige hechtenis*, Diegem, Kluwer, 2000, p. 111 en 117.

§ 3. *De beklaagde of de beschuldigde kan zijn invrijheidstelling alleen vragen overeenkomstig artikel 27.*”

Om rechtsgeldig te zijn, dienen voor de aanhoudingsbevelen bij verstek de voorwaarden uit artikel 16 WVH te worden nageleefd.

Thans kan wat het betreden van de woning verwezen worden naar hetgeen reeds werd uiteengezet onder hoofdstuk 3. Artikel 2 van de wet van 7 juni 1969 bepaalt wanneer het bevel tot vrijheidsbeneming bij verstek in de zin van de wet betreffende de voorlopige hechtenis na 21 uur 's avonds en vóór 5 uur 's morgens mag worden uitgevoerd in een private plaats. De tekst van het ontwerp van wet werd op advies van de Raad van State (zie supra) gewijzigd om in een afzonderlijke wetsbepaling precies aan te duiden voor de uitvoering van welke hechtenistitels een woning mag worden betreden zonder huiszoekingsbevel.

Het betreden van de woning van de verdachte is dus mogelijk op grond van een bevel tot vrijheidsbeneming bij verstek (waarbij indien nodig geweld gebruikt mag worden), indien vaststaat dat deze betrokkene in de woning aanwezig is, hij geen toegang verleent tot de woning, en dit – behoudens de bij wet vermelde uitzonderingen – niet gebeurt tussen 21 uur en 5 uur. Wat betreft de uitzonderingen op het verbod van betreding van de woning tussen 21 uur 's avonds en 5 uur 's morgens wordt terug verwezen naar hoofdstuk 3. Het betreden van de woning van de verdachte louter op grond van dit aanhoudingsbevel bij verstek is dus toegestaan, zij het met die voorwaarde dat het adres duidelijk vermeld moet worden.

Ingeval het de woning van een derde betreft op wie het bevel tot aanhouding bij verstek geen betrekking heeft, dan moet de plaats van uitvoering specifiek bepaald worden. Naargelang van het geval kan ofwel een huiszoekingsbevel voor de woning van de derde worden verleend (bijvoorbeeld ingeval van aanwijzingen van verberging van misdadigers), ofwel zal op een bevel uitdrukkelijk gepreciseerd worden dat het aanhoudingsbevel bij verstek in de woning van deze correct vernoemde derde ten uitvoer gelegd kan worden.

iii. Uitvoering van het bevel tot aanhouding

Het probleem van het betreden van een woning met het oog op de tenuitvoerlegging van een op grond van artikel 16 van de wet 20 juli 1990 op de voorlopige hechtenis afgeleverd bevel tot aanhouding stelt zich in principe niet in deze context, aangezien de aflevering van het bevel tot aanhouding veronderstelt dat de verdachte voorafgaandelijk verhoord werd en dus ter beschikking van de onderzoeksrechter staat.

Niettemin blijft deze kwestie relevant ingeval de onder aanhoudingsbevel geplaatste persoon op de vlucht slaat. Er moet dan uitgemaakt worden of de ordediensten al dan niet de woning van de verdachte of van derden kunnen betreden om de ontvluchte verdachte aan te houden.

De ontvluchting doet de gevolgen van het oorspronkelijke bevel tot aanhouding niet teniet. De ontvluchte persoon kan opnieuw aangehouden en opgesloten worden zonder dat een nieuw bevel tot aanhouding afgeleverd moet worden.⁶⁵ De termijnen waarbinnen de onderzoeksgerechten het bevel tot aanhouding en desgevallend de handhaving van de voorlopige hechtenis moeten bevestigen, worden opgeschort gedurende de ontvluchting.⁶⁶

⁶⁵ W. BRUGGEMAN, *De aanhouding*, in *Politie Praktijk Boeken*, Antwerpen, Maklu, 2006, p. 21.

⁶⁶ R.P.D.B., V° 'Détection préventive', nr. 95.

De aanhouding na deze ontvluchting kan bijgevolg gebaseerd worden op het oorspronkelijke bevel tot aanhouding.

Voor het betreden van de woning kan thans verwezen worden naar hetgeen reeds werd uiteengezet onder hoofdstuk 3. Artikel 2 van de wet van 7 juni 1969 bepaalt wanneer het bevel tot vrijheidsbeneming (dit is het bevel tot aanhouding) in de zin van de wet betreffende de voorlopige hechtenis na 21 uur 's avonds en vóór 5 uur 's morgens mag worden uitgevoerd in een private plaats. De tekst van het ontwerp van wet werd op advies van de Raad van State (zie supra) gewijzigd om in een afzonderlijke wetsbepaling precies aan te duiden voor de uitvoering van welke hechtenistitels een woning mag worden betreden zonder huiszoekingsbevel.

Het betreden van de woning van de verdachte is dus mogelijk op grond van een bevel tot aanhouding (waarbij indien nodig geweld gebruikt mag worden), indien vaststaat dat deze betrokkene in de woning aanwezig is, hij geen toegang verleent tot de woning, en dit niet gebeurt tussen 21 uur en 5 uur tenzij op grond van een van de bij wet bepaalde uitzonderingen (zie supra).⁶⁷

Om de woning van een derde te betreden dient het adres expliciet op het bevel vermeld te worden of op een specifiek bevel of opdracht. Het bevel zal in principe door de onderzoeksrechter afgeleverd worden zolang hij gelast is met de zaak. In geval van ontvluchting na de regeling van de rechtspleging zal de procureur des Konings, op grond van de beschikking van de raadkamer waarbij de inverdenkinggestelde aangehouden verwezen werd, machtiging kunnen verlenen tot diens aanhouding in de woning van een aangewezen derde. Er wordt verwezen naar de richtlijn sub hoofdstuk 5. De afzonderlijke beschikking van het onderzoeksgerecht waarbij krachtens art. 26, § 3 WvH de hechtenis gehandhaafd wordt bij verwijzing is niet expliciet vermeld in artikel 2 van de wet van 7 juni 1969 maar valt ongetwijfeld onder de generieke term "bevel tot vrijheidsbeneming in de zin van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis".

iv. Arrestatie ingevolge een veroordeling – Vattingsbevel

Wanneer een vonnis uitvoerbaar wordt op grond waarvan tot een vrijheidsberoving moet overgegaan worden, dan staat het openbaar ministerie in voor de strafuitvoering en kan de zaak nadien niet langer aan een rechter voorgelegd worden om de modaliteiten van de tenuitvoerlegging te organiseren of te definiëren⁶⁸. Een latere tussenkomst van de strafuitvoeringsrechtbank staat los van de tenuitvoerlegging van de straf en heeft enkel betrekking op de strafuitvoeringsmodaliteiten, nadat het openbaar ministerie de uitvoering ervan bevolen heeft.

Wanneer een persoon veroordeeld wordt tot een vrijheidsbenemende straf en zich na het definitief worden van zijn veroordeling niet aanmeldt om deze straf uit te zitten, kan de procureur des Konings tegen hem een vattingsbevel uitvaardigen. Ook personen die voorwaardelijk in vrijheid werden gesteld, onder elektronisch toezicht geplaatst werden of werden veroordeeld met uitstel van tenuitvoerlegging van hun straf kunnen bij niet-naleving van hun voorwaarden van hun vrijheid benomen worden op initiatief van de procureur des

⁶⁷ M. BOCKSTAELE, *Processen-verbaal*, in *Politie Praktijk Boeken*, Antwerpen, Maklu, 2004, p. 341; W. BRUGGEMAN, *De aanhouding*, in *Politie Praktijk Boeken*, Antwerpen, Maklu, 2006, p. 22.

⁶⁸ Enkel wat de opsporing van personen die zich onttrokken hebben aan de uitvoering van hoofdgevangenisstraffen, opsluitingen of interneringen is de tussenkomst en machtiging van de onderzoeksrechter nodig ingeval van toepassing van bijzondere opsporingsmethoden infiltratie en observatie (zie meer in detail artikel 520/4 Sv.) of van onderzoekshandelingen waarvoor de onderzoeksrechter enkel bevoegd is (zie artikel 520/5 Sv.).

Konings.⁶⁹ Hetzelfde geldt wanneer een veroordeelde ontvlucht is. Ook hier vindt de vrijheidsbeneming haar oorsprong in een veroordelend vonnis.⁷⁰

Op basis van dit vattingsbevel mag de woning van de veroordeelde betreden worden met het oog op arrestatie. Er wordt verwezen naar hoofdstuk 4, b en de daar vermelde richtlijnen wat betreft de eventuele uitvoering van het bevel vóór 5 uur en na 21 uur.

Wat het binnentreden van de woning van een derde betreft wordt verwezen naar de sub hoofdstuk 5 vermelde richtlijn. In afwezigheid van de bevoegde rechter om dit te bevelen, wordt ervan uitgegaan dat de machtiging hiertoe door de procureur des Konings verleend kan worden. Hiertoe wordt vereist dat het bestaande vattingsbevel aangevuld wordt met de identiteit en woonplaats van de derde persoon of dat een nieuw vattingsbevel wordt afgeleverd, met uitdrukkelijke machtiging om de woning van deze derde persoon binnen te dringen.⁷¹ Voor deze machtiging zijn ernstige aanwijzingen noodzakelijk dat de veroordeelde de woning van een derde binnengevlucht is of er zich schuilhoudt.

Volledigheidshalve kan nog verwezen worden naar de brief van de procureur-generaal te Brussel in naam van alle procureurs-generaal op 9 december 1964 aan de commandant van de Rijkswacht, enerzijds, en naar de omzendbrief R. nr. 21/65 van het parket-generaal te Gent van 22 maart 1965, anderzijds, waarin het principe wordt geponeerd dat de woning ophoudt onschendbaar te zijn wanneer rechterlijke uitspraken ten uitvoer gelegd moeten worden.⁷²

v. Arrestatie ingevolge een veroordeling met onmiddellijke aanhouding

Ingeval het vattingsbevel geen definitief geworden veroordelend vonnis maar wel een bevel tot onmiddellijke aanhouding ten uitvoer legt⁷³ is te verwijzen naar artikel 2 van de wet van 7 juni 1969.

Het bevel tot “onmiddellijke vrijheidsbeneming” wordt expliciet vermeld bij de daar opgesomde hechtenistitels. Artikel 2 bepaalt wanneer het bevel tot “onmiddellijke vrijheidsbeneming” (dit is het bevel tot onmiddellijke aanhouding) in de zin van de wet betreffende de voorlopige hechtenis⁷⁴ na 21 uur 's avonds en vóór 5 uur 's morgens mag

⁶⁹ Zie artikel 15 van de wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie en artikel 70 van de wet van 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten.

⁷⁰ W. BRUGGEMAN, *De aanhouding*, in *Politie Praktijk Boeken*, Antwerpen, Maklu, 2006, p. 36.

⁷¹ M. BOCKSTAELE, *Processen-verbaal*, in *Politie Praktijk Boeken*, Antwerpen, Maklu, 2004, p. 341.

⁷² Zie ook ‘*Police communale, gendarmerie, police judiciaire des parquets*’, G. Laffineur, Uga, Louvain-la-Neuve, 1979, p. 83: “Dans le cadre de l’ordonnance de capture, l’exécution des peines peut entraîner, au besoin, l’entrée dans le domicile de la personne condamnée pendant les heures légales et le recours à la force, comme tout acte d’exécution judiciaire”.

⁷³ Het bevel tot onmiddellijke aanhouding is een titel van voorlopige hechtenis die de tenuitvoerlegging van de veroordeling moet garanderen alvorens deze definitief geworden is – artikel 33 § 2 van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis.

⁷⁴ Artikel 33, § 2, eerste en tweede lid van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis bepaalt: “Wanneer de hoven en de rechtbanken de beklaagde of de beschuldigde veroordelen tot een hoofdgevangenisstraf van drie jaar of tot een zwaardere straf, zonder uitstel, en voor veroordelingen wegens feiten bedoeld in titel I ter van boek II en in de artikelen 371/1 tot 387 van het Strafwetboek, tot een hoofdgevangenisstraf van een jaar of een zwaardere straf, zonder uitstel, kunnen zij, op vordering van het openbaar ministerie, zijn onmiddellijke aanhouding gelasten, indien te vrezen is dat de beklaagde of de beschuldigde zich aan de uitvoering van de straf zou pogen te onttrekken. Die beslissing moet nader aangeven welke omstandigheden van de zaak die vrees bepaaldelijk wettigen.

Indien op verzet of hoger beroep de straf verminderd wordt tot minder dan drie jaar en voor veroordelingen wegens feiten bedoeld in titel I ter van boek II en in de artikelen 371/1 tot 387 van het Strafwetboek, tot minder

worden uitgevoerd in een private plaats. De tekst van het ontwerp van wet werd op advies van de Raad van State (zie supra) gewijzigd om in een afzonderlijke wetsbepaling precies aan te duiden voor de uitvoering van welke hechtenistitels een woning mag worden betreden zonder huiszoekingsbevel.

Het betreden van de woning van de verdachte is dus mogelijk op grond van een bevel tot onmiddellijke aanhouding (waarbij indien nodig geweld gebruikt mag worden), indien vaststaat dat deze betrokkene in de woning aanwezig is, hij geen toegang verleent tot de woning, en dit niet gebeurt tussen 21 uur en 5 uur tenzij op grond van een van de bij wet bepaalde uitzonderingen (zie hoofdstuk 3).⁷⁵ Het adres van uitvoering moet expliciet in het bevel vermeld worden. Indien de woning van een derde dient betreden te worden wordt verwezen naar de in hoofdstuk 5 vermelde richtlijn.

vi. Uitvoering van een beschikking tot gevangenneming in criminele zaken⁷⁶

De beschikking tot gevangenneming is een bijzondere titel van voorlopige hechtenis, waartoe de raadkamer en de kamer van inbeschuldigingstelling kunnen beslissen wanneer het gerechtelijk onderzoek afgerond wordt en de weg naar het hof van assisen ingeslagen wordt.⁷⁷ De beschikking tot gevangenneming vindt haar wettelijke basis in artikel 26 §5 van de wet op de voorlopige hechtenis, dat als volgt luidt:

“De raadkamer en de kamer van inbeschuldigingstelling kunnen, in de gevallen van de artikelen 133 en 231 van het Wetboek van Strafvordering, een beschikking tot gevangenneming geven en de onmiddellijke tenuitvoerlegging ervan bevelen. Deze beschikkingen bevatten de naam van de verdachte, zijn persoonsbeschrijving, zijn woonplaats, indien zij bekend zijn, de uiteenzetting van het feit en de aard van het misdrijf. Wanneer een beschikking tot gevangenneming gegeven wordt ten aanzien van een verdachte of een beschuldigde die wegens wanbedrijf wordt vervolgd, worden de bepalingen van artikel 16, §§ 1 en 5, eerste en tweede lid, in acht genomen. De beschikkingen van de raadkamer en van de kamer van inbeschuldigingstelling worden door de rechters bij meerderheid van stemmen genomen.”

In de meeste gevallen zal de verdachte tegen wie een beschikking tot gevangenneming wordt uitgesproken zich reeds in voorlopige hechtenis bevinden. Dit is echter niet noodzakelijk het geval, aangezien de gevangenneming volledig onafhankelijk is van het bevel tot aanhouding dat eventueel voorafgaat.⁷⁸ Ongeacht of de betrokkene al dan niet aangehouden is, of is geweest, kan een beschikking tot gevangenneming verleend worden.⁷⁹

In de hypothese waarbij de raadkamer de beschikking tot gevangenneming geeft t.a.v. een verdachte die zich in vrijheid bevindt en de onmiddellijke tenuitvoerlegging ervan beveelt, zal de verdachte gearresteerd worden en in voorlopige hechtenis geplaatst worden.⁸⁰ Het is

---

dan een jaar, kan het hof of de rechtbank, met eenparigheid van stemmen, op vordering van het openbaar ministerie en na de beklaagde en zijn raadsman te hebben gehoord als zij aanwezig zijn, de gevangenhouding handhaven”.

⁷⁵ M. BOCKSTAELE, *Processen-verbaal*, in *Politie Praktijk Boeken*, Antwerpen, Maklu, 2004, p. 341; W. BRUGGEMAN, *De aanhouding*, in *Politie Praktijk Boeken*, Antwerpen, Maklu, 2006, p. 22.

⁷⁶ Voor een uitgebreide analyse, zie ook P. MORLET, ‘*L’ordonnance de prise de corps décernée par le chambre du conseil – nature et conséquences*’, in *R.D.P.*, 1991, p. 871-879.

⁷⁷ R. DECLERCQ, *Onderzoeksgerechten*, in *APR*, Deurne, Story-Scientia, 1993, p. 315.

⁷⁸ R. DECLERCQ, *Onderzoeksgerechten*, in *APR*, Deurne, Story-Scientia, 1993, p. 315.

⁷⁹ R. VERSTRAETEN, *Handboek strafvordering*, Antwerpen, Maklu, 2007, p. 607.

⁸⁰ H-D. BOSLY, D. VANDERMEERSCH, ‘*Droit de la procédure pénale*’, Brugge, Die Keure, 2003, p. 855.

tevens mogelijk dat een gevangenneming bevolen wordt zonder onmiddellijke tenuitvoerlegging. De beschuldigde kan dan worden vrijgelaten om nadien, na betekening van de beschikking en het verstrijken van de cassatietermijn, op initiatief van het openbaar ministerie te worden aangehouden vóór de verschijning voor het hof van assisen.⁸¹

De beschikking tot gevangenneming dient binnen de 48 uur vanaf de tenuitvoerlegging betekend te worden⁸² en dient niet verder door een rechtscollege gehandhaafd te worden. De betrokkene kan een verzoekschrift tot invrijheidsstelling indienen overeenkomstig artikel 27 van de wet op de voorlopige hechtenis.⁸³

De beschikking tot gevangenneming wordt door het openbaar ministerie ten uitvoer gelegd, dat hiertoe indien nodig een vattingsbevel aflevert.

Artikel 2 van de wet van 7 juni 1969 geeft een opsomming van de hechtenistitels die kunnen uitgevoerd worden in een private plaats. De beschikking tot gevangenneming wordt niet expliciet vermeld. De gevangenneming als titel van voorlopige hechtenis valt ongetwijfeld onder de vlag van de generieke term “bevel tot vrijheidsbeneming in de zin van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis”. De memorie van toelichting stelt met betrekking tot de geviseerde titels van voorlopige hechtenis⁸⁴: “....Omwille van de rechtszekerheid worden nu de verschillende aanhoudingen en vrijheidsbenemingen in het wetsartikel opgesomd. Het betreft de gerechtelijke aanhoudingen in de zin van de Wet Voorlopige hechtenis of....”

Meestal zal de betrokken verdachte zich reeds in voorlopige hechtenis bevinden. Indien dit niet het geval is, is artikel 2 van de wet van 7 juni 1969 van toepassing bij de uitvoering van deze hechtenistitel met inbegrip van de uitzonderingen op het verbod van betreding van een woning na 21 uur en vóór 5 uur ‘s morgens. Er wordt ter zake verwezen naar hoofdstuk 3. Indien de woning van de derde dient betreden te worden wordt verwezen naar de in hoofdstuk 5 vermelde richtlijn.

vii. Uitvoering van een Europees aanhoudingsbevel

Deze materie wordt geregeld door de wet van 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel.

In artikel 2 § 3 van deze wet wordt het Europees aanhoudingsbevel als volgt gedefinieerd: *“Het Europees aanhoudingsbevel is een gerechtelijke beslissing genomen door de bevoegde rechterlijke autoriteit van een lidstaat van de Europese Unie, uitvaardigende rechterlijke autoriteit genaamd, met het oog op de aanhouding en de overlevering door de bevoegde rechterlijke autoriteit van een andere lidstaat, uitvoerende autoriteit genaamd, van een persoon gezocht met het oog op de instelling van strafvervolging of de tenuitvoerlegging van een vrijheidsbenemende straf of veiligheidsmaatregel.”*

⁸¹ R. VERSTRAETEN, *Handboek strafvordering*, Antwerpen, Maklu, 2007, p. 607.

⁸² Artikel 12 van de Grondwet: “De vrijheid van de persoon is gewaarborgd. Niemand kan worden vervolgd dan in de gevallen die de wet bepaalt en in de vorm die zij voorschrijft. Behalve bij ontdekking op heterdaad kan niemand worden aangehouden dan krachtens een met redenen omkleed bevel van de rechter dat uiterlijk binnen achtenveertig uren te rekenen van de vrijheidsberoving moet worden betekend en enkel tot voorlopige inhechtenisneming kan strekken”.

⁸³ R. DECLERCQ, *Beginselen van strafrechtspiegeling*, Mechelen, Kluwer 2007, p. 517. De beschuldigde kan uiteraard wel de voorlopige invrijheidsstelling vragen.

⁸⁴ DOC 54 1727/001, memorie van toelichting, p.6-7.

Artikel 9, § 1 van deze wet verduidelijkt: *“Een signalering verricht overeenkomstig het bepaalde in artikel 95 van de overeenkomst gesloten op 19 juni 1990 ter uitvoering van het op 14 juni 1985 te Schengen gesloten akkoord betreffende de geleidelijke afschaffing van de controles aan de gemeenschappelijke grenzen wordt gelijkgesteld met een Europees aanhoudingsbevel”*.

Artikel 10 van de wet geeft duidelijk aan dat de arrestatie op basis van de signalering uit artikel 9 of op grond van een Europees aanhoudingsbevel wordt onderworpen aan de voorwaarden uit artikel 2 van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis.

Artikel 2 van de wet van 7 juni 1969 vermeldt thans expliciet de vrijheidsbeneming op het Belgische grondgebied op basis van de wet van 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel of op basis van een regel van internationaal verdrags- of gewoonterecht waardoor België gebonden is. Artikel 2 van de wet van 7 juni 1969 is bijgevolg van toepassing bij de uitvoering van deze hechtenistitel met inbegrip van de uitzonderingen op het verbod van betreding van een woning na 21 uur en vóór 5 uur 's morgens. Het komt de procureur des Konings toe de politiediensten te bevelen om de gezochte persoon te vatten door, zo nodig, in zijn verblijfplaats binnen te dringen.⁸⁵

Indien het door de procureur des Konings afgeleverde vattingsbevel in uitvoering van een Europees aanhoudingsbevel het adres van de woning van de derde niet vermeldt, dient voorafgaandelijk aan de uitvoering ervan contact opgenomen te worden met de procureur des Konings teneinde diens uitdrukkelijke opdracht hiertoe te bekomen. Wat de betreding van de woning van een derde betreft wordt verwezen naar de richtlijn in hoofdstuk 5.

Er moet eveneens in herinnering gebracht worden dat het Europees aanhoudingsbevel steeds op dezelfde manier ten uitvoer gelegd wordt, ongeacht het feit of het met het oog op vervolging dan wel op de tenuitvoerlegging van een straf uitgevaardigd werd. Het Europees aanhoudingsbevel is immers een autonome titel.⁸⁶

viii. Arrestatie in het raam van een verzoek tot uitlevering

Artikel 3 van de uitleveringswet van 15 maart 1874 stelt dat een persoon van wie de uitlevering gevraagd wordt, in de gevangenis opgesloten kan worden op overlegging van ofwel het origineel of een authentiek afschrift van het vonnis of arrest waarbij de veroordeling uitgesproken werd, ofwel een akte van de procedure waarbij de verwijzing van de beklaagde of de beschuldigde naar het strafgerecht wordt bevolen, ofwel een buitenlands bevel tot aanhouding of iedere andere akte die dezelfde kracht heeft, en die uitvoerbaar worden verklaard door de raadkamer van de rechtbank van eerste aanleg van de plaats waar de vreemdeling in België verblijft of kan worden gevonden.

Bijgevolg kan de procureur des Konings voor de toepassing van deze wetsbepaling een vattingsbevel afleveren op grond waarvan ofwel de woning van de betrokkene betreden kan worden, ofwel deze van een derde indien de procureur des Konings dit uitdrukkelijk toestaat na controle van de aanwijzingen dat de opgespoorde persoon zich in deze woning zou kunnen bevinden.

⁸⁵ Cass. 22 september 2010, R.G., nr. P.10.1509.F/1. De rechtspraak stelde reeds vroeger dat het Europees aanhoudingsbevel het betreden van een woning mogelijk maakt om de opgespoorde persoon te vatten: zie Brussel, kamer van inbeschuldigingstelling, 9 september 2010, nr. 3403. Het tegen dit arrest ingestelde beroep werd door het Hof van Cassatie verworpen (zie voetnoot 52).

⁸⁶ Cass. 10 november 2009, R.G., nr. P.09.1548.N.

Artikel 5 van de wet van 15 maart 1874 maakt overigens de voorlopige aanhouding van de opgespoorde persoon mogelijk ingeval van grote dringendheid, wanneer de documenten uit artikel 3 nog niet aan betrokkene bezorgd konden worden en de verzoekende Staat hiertoe een officieel bericht toegestuurd heeft. In een dergelijk geval en bij gebrek aan een document dat de opsluiting kan verantwoorden, levert de onderzoeksrechter een voorlopig bevel tot aanhouding af met het oog op uitlevering.

Aangezien de onderzoeksrechter bevoegd is om de voorlopige aanhouding van de opgespoorde persoon te bevelen en om hierbij overeenkomstig artikel 87 tot 90 van het Wetboek van Strafvordering te handelen (met inbegrip van het bevelen van de opsporing ten huize in de woning van betrokkene of andere plaatsen), kan hij bijgevolg ook de aanhouding van de opgespoorde persoon in een woning bevelen.

Artikel 2 van de wet van 7 juni 1969 vermeldt bij de opsomming van de titels van vrijheidsbeneming expliciet een vrijheidsbeneming op het Belgische grondgebied op basis van de wet van 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel of op basis van een regel van internationaal verdrags- of gewoonterecht waardoor België gebonden is. De memorie van toelichting preciseert in dit verband⁸⁷: “Het betreft de gerechtelijke aanhoudingen in de zin van de Wet Voorlopige hechtenis of deze op basis van een Europees aanhoudingsbevel – of een daarmee gelijkgestelde signalering – in de zin van de Wet van 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de Schengen Uitvoeringsovereenkomst van 19 juni 1990 of voor de aanhouding op basis van een buitenlands verzoek tot voorlopige aanhouding ter fine van uitlevering – of een daarmee gelijkgesteld Interpol Red Notice signalering-, hetzij op basis van het uitleveringsverzoek alsmede ter uitvoering van de toegestane uitlevering”.

Vooraleer de zaak aan de onderzoeksrechter voorgelegd wordt, worden de bevoegdheden van de procureur des Konings in principe beperkt tot de bepalingen van de artikelen 1 en 2 van de wet van 20 juli 1990 op de voorlopige hechtenis die betrekking hebben op de arrestatie, en hierbij kan terug verwezen worden naar hetgeen werd uiteengezet onder hoofdstuk 3.

8. CONCLUSIE

Het grondwettelijke beginsel van de onschendbaarheid van de woning beschermt de burger tegen elke vorm van misplaatste schending van zijn persoonlijke omgeving door de overheid. Op dit principe bestaan echter heel wat uitzonderingen en het lijkt geen twijfel dat de uitvoering van een rechterlijke beslissing voorrang op dit principe heeft.

De wetgever heeft bij gelegenheid van de recente wijzigingen van de wet van 7 juni 1969, laatst bij de wet van 31 oktober 2017, verduidelijkingen aangebracht wat de uitvoering van titels van voorlopige hechtenis betreft in een private plaats evenals betreffende het tijdstip van uitvoering.

Dat de woning van de opgespoorde persoon een vermoeden schept dat hij er waarschijnlijk aangetroffen kan worden, zodanig dat de politieagenten deze woning, indien nodig zelfs met geweld, mogen binnendringen met het oog op de uitvoering van een wettelijk bevel tot aanhouding is een algemeen aanvaard principe.

⁸⁷ DOC 54 1727/001, memorie van toelichting, p.6-7.

Het feit dat de opgespoorde persoon de woning van een derde is binnengevlucht, is op zich geen hinderpaal om een rechterlijke beslissing uit te voeren, maar niettemin moet de eventuele schending van de woning van deze derde verantwoord worden op grond van een concrete beoordeling, door een hiertoe gemachtigde instantie, van alle aanwijzingen op grond waarvan geconcludeerd zou kunnen worden dat de opgespoorde persoon zich in deze woning bevindt. Deze beoordeling moet door de onderzoeksrechter gebeuren – indien er voor deze zaak één aangesteld werd – en door de procureur des Konings in de andere gevallen.

Hoewel in het Belgisch recht geen sprake meer is van asielrecht in de Middeleeuwse betekenis van het woord, toch is de onschendbaarheid van de woning 's nachts bijzonder scherp beschermd. De regel uit lid 1 van artikel 1 van de wet van 7 juni 1969 is in dit opzicht een algemeen beginsel: het betreden van een woning door de ordediensten tussen 21 uur 's avonds en 5 uur 's ochtends is in principe verboden, behoudens de bij wet gestelde uitzonderingen, en feit is dat er thans heel wat uitzonderingen uitdrukkelijk door de wet bepaald worden.

9. INWERKINGTREDING

Onderhavige omzendbrief vervangt de omzendbrief COL 11/2011 dd. 23 november 2011 inzake de vrijheidsbeneming en mogelijkheden tot het betreden van de private woning ter aanhouding van een verdachte, in verdenkinggestelde of veroordeelde persoon. Hij treedt onmiddellijk in werking.

Inhoudstafel

I.	Samenvatting	1
A.	Opsporing en huiszoeking	
B.	Vrijheidsbeneming – Voorlopige hechtenis	2
C.	Strafuitvoering – Richtlijn van het College van procureurs-generaal	3
D.	Uitvoering van een titel van voorlopige hechtenis of strafuitvoering in de woning van een derde – Richtlijn van het College van procureurs-generaal	4
II.	Grondige uiteenzetting	
1.	Inleiding	
2.	Opsporing ten huize of huiszoeking	5
3.	Vrijheidsbeneming – Voorlopige hechtenis	7
a.	Ratio legis	
b.	Begrip “vrijheidsbeneming” heeft geen betrekking op strafuitvoering	8
c.	Vaststelling van de tijd gedurende welke geen vrijheidsbeneming mag worden verricht – artikel 2 van de wet van 7 juni 1969 zoals vervangen door de wet van 27 april 2016 en gewijzigd door de wet van 31 oktober 2017	9
4.	De tenuitvoerlegging van de vonnissen	10
a.	Artikel 40 van de Grondwet en uitvoeringsbepalingen	
b.	Geen toepassing van de wet van 7 juni 1969 – onderscheid tussen opsporingen overdag en 's nachts – richtlijn van het van het College van procureurs-generaal in het raam van de strafuitvoering	12
5.	Uitvoering van een titel van voorlopige hechtenis of strafuitvoering in de woning van een derde – Richtlijn van het College van procureurs-generaal	15
6.	Onschendbaarheid van de woning en uitzonderingen	17
a.	Begrip woning en bescherming	
b.	Arrestatie in een woning in het kader van andere uitzonderingen op artikel 15 van de Grondwet	18
i.	Algemeen	
ii.	Opsporingen ten huize op basis van een door de onderzoeksrechter afgeleverd huiszoekingsbevel	
iii.	Opsporingen ten huize door de procureur des Konings ingeval van heterdaad	19
iv.	De toestemming of het verzoek door de bewoner of het slachtoffer	
v.	Betreden van de woning in geval van een oproep, een	20

brand of overstroming

7.	Overzicht titels van vrijheidsbeneming en toepasselijke principes	21
a.	De gerechtelijke arrestatie met toepassing van de artikelen 1 en 2 van de wet op de voorlopige hechtenis (WVH)	
i.	Arrestatie bij heterdaad	
ii.	Arrestatie buiten heterdaad	23
b.	Arrestatie krachtens een rechterlijk bevel	24
i.	Uitvoering van het bevel tot medebrenging (artikelen 3-15 WVH)	
ii.	Uitvoering van het bevel tot aanhouding bij verstek	25
iii.	Uitvoering van het bevel tot aanhouding	26
iv.	Arrestatie ingevolge een veroordeling – vattingsbevel	27
v.	Arrestatie ingevolge een veroordeling met onmiddellijke aanhouding	28
vi.	Uitvoering van een beschikking tot gevangenneming in criminele zaken	29
vii.	Uitvoering van een Europees aanhoudingsbevel	30
viii.	Arrestatie in het raam van een verzoek tot uitlevering	31
8.	Conclusie	32
9.	Inwerkingtreding	33